

thi ca thể giới chọn lọc

thơ

G.G. Byron

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

<http://tieu lun ho to.org>

THI CA THẾ GIỚI CHỌN LỌC

KIỀU VĂN

Tuyển - giới thiệu

Thơ

G.G. BAIRON

THÁI BÁ TÂN dịch từ tiếng Anh

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

Trân trọng cảm tạ dịch giả của những
tác phẩm Thơ G. G. Bairom đã xuất bản
mà chúng tôi sử dụng trong sách này.

Nhóm biên soạn

Địa chỉ liên lạc :

TRẦN TUẤN

49 Hồ Xuân Hương, P.6, Q.3

TP. Hồ Chí Minh

ĐT : 9306381

LỜI GIỚI THIỆU

Bairon (1788 - 1824) là đại thi hào Anh đầu thế kỉ XIX và là một trong những đỉnh cao nhất của văn học nhân loại.

Bairon hầu như đã tiếp thu được toàn bộ tinh hoa của nền văn hóa phương Tây trong quá khứ - thần thoại, anh hùng ca và bi kịch Hi Lạp; văn học rực rỡ thời Phục Hưng; văn học thời Cổ Điển và Khai Sáng - để rồi chính ông đưa văn học phương Tây vươn tới đỉnh cao mới ở thế kỉ XIX.

Xưa nay trên thế giới đã có rất nhiều công trình nghiên cứu về Bairon. Ở đây chúng tôi chỉ đặc biệt trình bày, phân tích một vấn đề, theo chúng tôi là vấn đề cốt yếu nhất, của thiên tài Bairon.

Một học giả phương Tây đã có lí khi nói rằng, sự lớn lao của một nhà văn tùy thuộc vào mức độ nhà văn ấy trở thành đối tượng văn học trong những tác phẩm anh ta viết. Yêu cầu “quá đổi cao” đó, chỉ có Bairon và một vài người lỗi lạc khác là đáp ứng được.

Quả vậy, người đọc dễ dàng nhận thấy Bairon đã hiện thân vào trong hầu hết những kiệt tác của

ông. Thậm chí có ấn tượng tác phẩm của ông là những tác phẩm “tự thuật”. Điều ấy, theo chúng tôi, không những không có gì lạ mà còn là một sự hiển nhiên. Bởi vì một nhà văn, nhà thơ sẽ viết cái gì khi anh ta “ở ngoài cuộc”, khi anh ta không “thuộc”, không “nắm” được bản chất ẩn tàng bên trong của những đối tượng anh ta định miêu tả ?

Chính Byron đã vạch ra một phương hướng tối cần thiết để các nhà văn nhà thơ phấn đấu nhằm đạt tới thành công : muốn viết được một tác phẩm hay, bản thân tác giả phải sống thực giữa cuộc sống (chứ không phải núp ở trong những tháp ngà), và phải tự trau dồi mình đến mức trở thành nhân vật điển hình của thời đại ! Byron sở dĩ được coi là bậc thầy của tất cả các vĩ nhân thơ thế kỉ XIX, chính vì ông đã làm được tất cả những điều đó.

Chúng tôi đã có lần nói : một trí tuệ lỗi lạc là một trí tuệ biết được những gì có thể chấp nhận và những gì phải phủ nhận trên thế gian này. Byron là một trí tuệ như vậy. Ông đã công nhận những gì ? Ông công nhận quyền TỰ DO của bất kì một dân tộc nào. Thật là đáng kinh ngạc và đáng khâm phục khi, giữa thời kì “hoạch phát” của chủ nghĩa tư bản đầu thế kỉ XIX, khi chính bản thân ông là một “công dân nước Anh” mà Byron lại chống lại chủ nghĩa thực dân và xâm lược của Anh. Ông

cảnh cáo “sự tham lam” quá mức của nó. Và chính ông đã trực tiếp cầm súng tham gia vào những cuộc đấu tranh giành độc lập của những dân tộc khác như Ý, Hi Lạp, đã hi sinh tính mạng trong cuộc đấu tranh đó. Nhân dân Hi Lạp cảm kích trước hành động cao cả và hào hiệp của ông, đã tổ chức quốc tang để đưa đám ông. Ông cũng là người vô cùng hăng hái đấu tranh cho quyền sống, quyền được lao động trong hòa bình của các tầng lớp nhân dân lao động. Ông ngợi ca sắc đẹp, tình yêu và phẩm hạnh của phụ nữ. Ông hiểu được sâu sắc hơn ai hết vẻ đẹp vô ngần của tình yêu.

Với trí tuệ nhạy bén, ông cũng hiểu được tới chân tơ kẽ tóc cuộc sống và nội tâm của những người ở ngoài ông. Đọc “Người tù ngục Silon”, chúng ta cảm thấy như ông đã hóa thân với người tù làm một.

Ở khía cạnh khác, bằng trí tuệ, Bairen đã tìm ra “chiếc chìa khóa vàng” để giải tỏa sự bế tắc của một tâm hồn vốn mãnh liệt như tâm hồn ông, khi bị “giam chết” trong một hoàn cảnh “ao tù nước đọng”. Là một huân tước giàu có, nhưng ông đã lìa bỏ tất cả để ra đi, đi vào thế giới rộng rãi bao la. Có thể nói, bằng sự vận động mãnh liệt, bằng sự “xê dịch” không ngừng đó, cả vốn sống, sức sống lẫn thiên tài của ông mới được phát huy tới

tốt độ. Bairoa đã cung cấp cho mọi người một “phép màu” để chữa căn bệnh chán đời và căn bệnh tự diệt !

Còn những điều trí tuệ Bairoa phủ nhận là gì ? Là giấc mộng bá vương của các vương triều phong kiến, muốn nô dịch các dân tộc khác vì quyền lợi ích kỉ của mình ; là sự nhảm chán vô nghĩa của lối sống tư sản ; là sự hiếu danh của con người mà thực chất chỉ là một trò hề : “nhờ báo khen, họ phát” ; là sự tầm thường đến đáng buồn của nhân cách con người ; là những thể chế vô cùng dã man của pháp luật đương thời...

Mang tâm vóc đạt tới mức điển hình của con người thời đại, hay nói đúng hơn, của “anh hùng thời đại”, với những cống hiến lớn lao về trí tuệ, với việc đưa những hình tượng anh hùng thời đại vào trong thơ, tạo nên những tác phẩm mẫu mực, Bairoa đã trở thành một đỉnh cao trong văn học, khó có ai vượt qua nổi.

Việc hàng loạt các danh nhân văn học thế giới như V.Huygô, Lêôpácđi, H.Hainơ, Pêtôfi, A.Mickiêvích, Puskin, Lermôntốp.... đều thừa nhận đã chịu ảnh hưởng sâu sắc của Bairoa cả về nội dung, nghệ thuật lẫn phương pháp sáng tác, đã chứng minh tâm vóc bậc thầy của thiên tài thơ Bairoa.

Biên khảo tuyển thơ này, chúng tôi chủ yếu dựa vào cuốn “Tuyển tập thơ Bairen” xuất bản năm 1994, do Thái Bá Tân dịch từ tiếng Anh. Nhân lần xuất bản này, chúng tôi xin trân trọng cảm tạ dịch giả, người đã có công đáng kể, cống hiến cho bạn đọc Việt Nam những bản dịch xuất sắc.

KIỀU VĂN

THƠ TRỮ TÌNH

* * *

* * *

Khi anh nhìn em khóc, tự mắt em,
Đôi mắt xanh to nhỏ lệ,
Anh tưởng như bông hoa tím trong đêm
Để rơi giọt sương rất khẽ.

Khi em cười, anh thấy viên ngọc sáng
Bên em thôi không long lanh,
Vì xấu hổ trước muôn nghìn tia sáng
Từ đôi mắt em màu xanh.

Như mặt trời đã khuất trong mây
Gửi lại ánh vàng le lói,
Trước khi đêm kéo đến phủ dày,
Chưa chịu chìm trong bóng tối -
Nụ cười em qua mây tối lòng anh
Như mặt trời kia chiếu rạng,
Và nụ cười dù vụt tắt rất nhanh,
Vẫn gửi lòng anh ánh sáng...

Mặt trời của những người không ngủ ⁽¹⁾

*Ôi mặt trời của những người không ngủ
Ngôi sao buồn với nghìn tia sáng nhỏ
Lung linh nhiều nhưng bất lực trước màn đêm,
Đưa anh về với kỉ niệm ấm êm.*

*Và quá khứ như em đứng đó,
Hồi hộp cháy mà không lửa đỏ
Bạn tình ơi, trông em gần mà xa,
Em sáng nhiều, sao giá lạnh lòng ta ?*

(1) Mặt trăng

Tình yêu bắt đầu từ đâu
 Sao em hỏi anh như vậy ?
 Tình yêu trong anh bắt đầu
 Từ ngày hình em anh thấy.

Và tìm biết rõ bao giờ
 Tình yêu đến ngày kết thúc
 Tình yêu sống với nhà thơ
 Suốt đời buồn đau tủi nhục.

Khi đôi ta chia tay ***(trích)***

Nhớ không em thuở nọ,
 Khi đôi ta chia tay -
 Hai đứa cùng đau khô
 Nhìn nhau lệ tuôn đầy.

Và ngày ấy hôn em,
 Hôn đôi môi buốt lạnh,
 Anh đã thấy trong tim
 Những tháng năm hiu quạnh.

*Phải chăng giọt sương rơi
Trên mi anh buổi nọ
Đã theo anh suốt đời
Và nay thành giông tố ?*

*Hai ta giấu tình yêu
Để không người được biết,
Anh thầm đau khổ nhiều
Vì yêu em tha thiết.*

*Nếu ta còn gặp nhau
Sau bao năm xa vắng,
Biết đón em thế nào
Ngoài nước mắt, im lặng ?*

Thơ đề tặng trong anbom

*Anh viết đây dòng chữ nhỏ
Để em nhớ anh đôi lần
Như tên ai trên bia mộ
Gọi người du khách dừng chân.*

*Rồi tháng năm qua trôi lại
Thấy tên người xưa còn đây,
Hãy tin : dù anh xa mãi,
Nhưng tim chôn ở trang này.*

* * *

*Từ nay ta không được cùng nhau
Sánh vai đi giữa đêm hè dịu mát
Dù tình yêu vẫn đẹp buổi ban đầu,
Trăng vẫn sáng và gió kia vẫn hát.*

*Kiểm mang nhiều cũng sẽ mòn bao,
Tim đập mạnh sẽ xé tan lồng ngực.
Và tình yêu từng hồi hộp ước ao
Cũng phải nghỉ vì quá nhiều hạnh phúc.*

*Dù trăng kia vẫn sáng em ơi,
Cho anh, cho em, cho tình yêu hai đứa.
Nhưng đôi ta không bao giờ có nữa
Những đêm dài ước hẹn vui chơi...*

* * *

Nếu một khi không giải phóng cho mình
 Hãy đấu tranh cho tự do kẻ khác ;
 Vì thành Rôm, đất Hi Lạp quang vinh
 Mà hi sinh, khó khăn nào thoát thác ?

Hãy giương cờ tự do, dù ở đâu -
 Bởi gì hơn hiến đời cho nhân loại.
 Nếu chẳng may tìm ăn đạn, rơi đầu
 Anh chết đây, nhưng để rồi sống mãi. (1).

Giôn Bun (2)

Đời là một bó cỏ xanh
 Mà loại người là bấy cừu be be kêu đói ;
 Ai cũng cố vớ cho mình,
 Nhưng tham nhất là Giôn Bun, khỏi nói !

(1) Bài thơ viết ở Ý khi tác giả trực tiếp tham gia phong trào Căcbonari, một tổ chức bí mật chống ách đô hộ nước ngoài để thống nhất tổ quốc Ý.

(2) Tên châm biếm gọi nước Anh.

Nhật kì Xêphalônia⁽¹⁾

*Người chết bị dưng dậy - ta ngủ sao yên !
Bạo chúa hiệp nhân loại - sao đành nhắm mắt ?*

*Lúa đã chín rục đồng - chờ ai chưa gặt ?
Ta như nằm trên chông.... Có thể nào quên ?*

*Mỗi ngày mỗi giờ tại ta nghe trống giục,
Và tim đập từng hồi thôi thúc...*

(1) Một hòn đảo ở biển Iô, nơi Byron dùng chân trên đường tới Hi Lạp.

Ta lại muốn trở thành em nhỏ

*Ta lại muốn trở thành em nhỏ
Để được về sống giữa rừng xanh.
Chơi núi và tung tăng bãi cỏ,
Hay thả mình theo sóng mộng mênh.*

*Đất Xácxông phù hoa kiêu hãnh
Là ngục tù giam cầm hồn ta !
Ta chỉ yêu núi đồi hiu quạnh,
Biển bờ dài nghe sóng vui ca.*

*Thần số mệnh, ta hoàn người tất cả :
Đây vẫn mình, tước vị, hư danh...
Ta khinh những tay nhây, mặt đá,
Ta khinh bấy nô lệ xung quanh.*

*Trả lại ta quê hương yêu dấu
Nơi ta từng tuổi trẻ ước mơ.
Trả lại ta cánh bướm chim đậu,
Chiều đại dương sóng cuốn thành thơ...*

Chưa sống nhiều nhưng ta biết rõ
Thế giới này ta không chỗ nương thân.
Đêm tối hỡi, sao người đứng đó
Che lấp giờ chót kiếp gian truân ?

Ta đã mơ giấc mơ vàng lấp lánh
Trần mùa xuân, hạnh phúc ngất say.
Ôi sự thật, sao người ranh mãnh
Đưa ta về cuộc sống hôm nay ?

Ta đã yêu, nhưng người yêu mất.
Bạn bè xưa ? Nay biết còn đâu ?
Tâm hồn ta nặng nề u uất
Khi đời không hi vọng, buồn đau.

Dù đôi khi chén thù, chén tạc
Tạm thời quên uất ức từng cơn,
Dù tất cả chìm trong khoái lạc,
Nhưng tim này sao quá cô đơn.

Vui gì đâu khi nghe tiếng nói
 Của những ngài, công tước, cô nương
 Mà số phận ban ơn không mỗi,
 Nhưng với ta - không ghét, không thương.

Trả lại ta bạn bè chung thủy,
 Dám cùng nhau mơ ước, hi sinh,
 Ta sẽ quên những đêm dài hoan hỉ
 Và xa hoa, nhạt nhẽo công danh...

Còn phụ nữ, em là tất cả,
 Là tương lai, hi vọng, buồn vui...
 Trái tim ta sẽ chai thành sắt đá
 Khi nụ cười thôi cháy trên môi.

Ôi cuộc sống quá nhiều cay đắng !
 Và loài người ? Ta sẽ trốn đi xa !
 Ta chỉ muốn một hang rừng im lặng,
 Buồn, u sầu như trái tim ta.

Ta chỉ ước có thêm đôi cánh
 Như chim kia đang lượn giữa trời xanh
 Để bay tới những vì sao lấp lánh,
 Xa cuộc đời, xa mãi mãi, xa nhanh !

Ngày hôm nay ta tròn 36 tuổi⁽¹⁾

Vì không nóng đ² sưởi tim người khác,
Mà tim ta giờ chẳng đập bao nhiêu,
Nhưng dù không người thương, không khoái lạc,
Ta vẫn đòi được yêu !

Cuộc đời ta đã đến ngày tàn lụi -
Hạnh phúc, tình yêu hờ hững trôi qua ;
Dẫn vật, đau thương, oán thù, hờn tủi
Là tương lai chờ ta !

Và trong tim hạt than hồng le lói
Như cô đơn núi lửa giữa trùng dương
Âm ỉ cháy mà không hề sáng rực,
Chỉ gọi buồn đau thương.

Ta đã yêu và chịu nhiều đau khổ.
Hi vọng, ghen tuông hồi hộp theo chân.
Với tình yêu có muôn vàn cảm dỗ
Ta mãi là tù nhân.

(1) Bài thơ cuối cùng của Bairen, viết ở Hi Lạp - 1824.

Thôi, mà sao tự bắt mình suy nghĩ
Chuyện đâu đâu làm tan nát lòng ta
Khi vinh quang chờ anh hùng, hiệp sĩ
Để trao vòng nguyệt hoa ?

Hi Lạp hỡi, đất xưa thần thánh
Với cờ guom sông núi bao la,
Ngay những chàng Xpacta kiêu hãnh
Không tự do bằng ta !

Đã đến lúc phải khước từ tất cả
Nhưng say mê dục vọng cuồng điên.
Phải bắt tim trở thành sắt đá
Trước tình yêu triền miên.

Người khóc ư, thương thời xưa đã mất ?
Đời người ta chỉ một bình minh !
Làm người lính là niềm vui lớn nhất.
Vùng lên mà hi sinh !

Hãy tỉnh dậy, đây là giờ quyết liệt,
Chiến trường kia tìm mảnh đất cho người,
Và ngã xuống, nghỉ yên cùng cái chết
Cho tâm hồn thanh thoi !

ĐÔN JUAN

(trích)

CHƯƠNG MỘT

I

Tôi đang cần một người hùng làm nhân vật.
Ai cũng biết xưa nay loại người đó vô vàn.
Cứ mỗi tháng một anh, nhờ báo khen, họ phát,
Nhưng tháng hết rồi, danh tiếng họ tiêu tan.
Các vị ấy, tôi không cần, thú thật,
Nên có lẽ bây giờ xin được chọn Đôn Juan,
Người bạn cũ mà xưa nay ta khoái trí
Xem anh ta diễn trò rồi đá đi với quỉ.

25

Như chú khỉ tóc quăn, luôn nghịch ngợm,
 Juan ham chơi, lấu lĩnh đủ trò.
 Bố mẹ cậu lại chiều con ghê gớm,
 Và chỉ việc này là họ chẳng đôi co.
 Như người khác, con lớn rồi, phải sớm
 Gửi đến trường, là cái việc nên lo,
 Nhưng bố mẹ cho ở nhà là thượng sách,
 Và làm Juan hư - mỗi người theo một cách.

26

Đôn Hôxê và Đônna Inez (1)
 Sống với nhau, tôi nghĩ, chẳng vui gì.
 Người này mong cho người kia chóng chết,
 Nhưng bề ngoài dám chắc chẳng ai nghi
 Rằng họ đang ghét nhau - vì hai người rất biết
 Giấu chuyện mình - vẫn đạo mạo, uy nghi,
 Nhưng trong bọc chiếc kim lâu ngày rồi cũng lộ
 Cuộc chiến tranh công khai giữa hai người đã nổ

(1) bố và mẹ Đôn Juan

32

Ngay lúc ấy các bạn bè đã cố
 Cùng thân gia khuyên nhủ họ nên hòa,
 Nhưng riêng tôi thì tôi cho rất khó
 Mà hai loại người này mang kết quả cho ta,
 Vì có loại thứ ba - các trạng sư năng nổ
 Khích hai bên li dị, phải ra tòa
 Cho các vị moi tiền, nhưng chỉ một
 Chưa moi được đồng nào thì Hôxê bỗng chết !

38

Thông minh nhất trong các bà vợ góa,
 Inez bắt con thành mẫu mực cho đời :
 Không lẽ xưa nay cả họ hàng danh giá,
 Mà con bà nay chỉ biết ăn chơi ?
 Nên cưỡi ngựa, bắn cung, đấu gươm - tất cả,
 Juan phải học suốt ngày, không một phút
 nghỉ ngơi,
 Để biết cách mai sau không một giây ngần ngại,
 Khéo đột nhập pháo đài, khéo vào phòng cô gái.

49

Vâng cậu Juan của chúng ta cứ thế
Mà lớn lên trong sách vở miệt mài,
Lúc sáu tuổi tất nhiên là còn bé,
Nhưng mười một tuổi đầu đã na ná chàng trai.
Cậu chăm chỉ, và mọi người có thể
Tin cậu nên người, danh vọng lớn nay mai,
Vì một nửa thời gian bên các thầy, cậu học,
Còn nửa khác - trong nhà thờ Cơ Đốc.

50

Lên sáu tuổi, trông cậu ta thật đẹp,
Như một chú thần con hiếu động, hiền từ.
Nhưng đến tuổi mười hai, tôi mạn phép
Nói cậu phần nào hơi có vẻ suy tư.
Cũng đúng thôi, trong các bàn tay thép
Của những thầy như thế, trách gì hư.
Còn Inez thì vui, tự hào, thừa các vị,
Rằng cậu ám con bà là một nhà triết lí.

54

Mười sáu tuổi, Juan thông minh, lịch sự
 Cân đối, thanh cao tuy đôi chút rụt rè,
 Có dáng dấp của một anh hoàng tử,
 Ai cũng bảo lớn rồi, con gái khối nàng mê.
 Nhưng Inez thì không, bà giận dữ
 Để ngoài tai tất cả, chẳng thèm nghe.
 Nó còn bé, - bà kêu. Chắc bà cho người lớn
 Là một cái gì rất xấu xa, dữ tợn.

55

Trong vô số bạn bè Inez.
 Có một nàng tên gọi Julia,
 Nàng xinh đẹp, tất nhiên, ai cũng biết,
 Và trước tên nàng cũng có chữ Donna.
 Về hình thức - để sau tôi nói hết,
 Chỉ ví tạm thời là nàng đẹp như hoa,
 Như Vệ Nữ, Êlen, hay như thần Cupid...
 (Một cách ví nhàm tẻ và... stupid !) (1)

 {1} ngu ngốc

56

Đôi mắt nàng rất đen, và điều ấy
 Nói tỏ tiên nàng gốc gác người Mô.
 Nhưng bây giờ không ai ưa nghe vậy,
 Vì pha máu nước ngoài là một tội rất to.
 Người ta kể : khi mọi người bỏ chạy
 Khỏi Grênađa trong hoảng hốt buồn lo,
 Thì cụ tổ Julia phải đó đây lưu lạc,
 Không bỏ về châu Phi như phần đông người khác.

59

Dòng họ ấy cứ ra hoa kết trái,
 Rất tốt tươi hết đời nọ, đời này,
 Cho đến khi cuối cùng chỉ sót lại
 Một đại diện mặc quân, và người ấy, rất may,
 Đã sinh hạ cho đời một gái
 Để được làm nhân vật chính hôm nay
 Cho tiểu thuyết chúng ta... Tôi chỉ biết :
 Hăm ba tuổi, có chồng, rất đẹp người, tốt nết.

60

Đôi mắt nàng rất to, và đen láy
 (Thú thật là tôi mê mắt đẹp các nàng),
 Một đôi mắt nhìn ta như rục cháy,
 Vẻ tự hào, pha lẫn chút cao sang.
 Và cái chính - nhiều khi ta chợt thấy
 Một cái gì rất sâu thẳm, mệnh mang
 Trong mắt ấy : Tình yêu chẳng ? có thể,
 Một thềm muốn mơ hồ nhưng mạnh mẽ ?

61

Trên vàng trán thông minh và rộng
 Là những nồn tóc xoăn vàng óng gọi tình ;
 Đôi má đẹp căng đầy nhựa sống
 Luôn nhuộm màu ửng đỏ của bình minh.
 Nghĩa là Julia, ngoài tâm hồn xúc động
 Còn có một bề ngoài phải nói là xinh
 Và cân đối, cao như Aphrôđít (1)
 (Tôi chúa ghét những cô nào lùn tịt).

(1) Nữ thần tình yêu (Vênux).

69

Nàng thường chơi, và **nhiều** khi âu yếm
 Vuốt ve Juan, **cậu** **ấm con nhà**.
 Bình thường thôi, cái **cảnh này** không hiểm
 Khi **nàng** hai mươi và **chàng** mười ba
 Nhưng **cảnh ấy**, tôi cho hơi nguy hiểm
 Khi một người đã đến tuổi hăm ba
 Và mười sáu - người kia... Người phương nam
nóng nảy,
 Chỉ ít tuổi chênh nhau... Lửa gần rơm sẽ cháy !

70

Nghĩa là nàng và Juan đều thay đổi
 Ít gặp nhau hơn, hay bền lến cúi đầu.
 Julia cố làm nghiêm, nhưng bối rối ;
 Juan ngược ngùng, họ ít nói cùng nhau.
 Không ai nghi Julia không hiểu nổi
 Quan hệ mới này đang phát triển do đâu.
 Còn cậu Juan, như người chưa thấy sống,
 Chưa lường hết thế nào là biển rộng.

71

Cái nghiêm khắc của Julia tuy thế
 Thật hay không cũng là chuyện nên bàn.
 Tôi chỉ biết là nhiều khi rất khế,
 Ngón tay nàng đã chạm ngón tay Juan.
 Vâng, đã chạm, vô tình thôi, rất nhẹ,
 Mà bất chàng phải ngỡ ngàng, mê man.
 Tôi dám chắc : đến gây thần phù thủy
 Cũng không hơn cái chạm kia tình ý.

72

Và gặp Juan, nàng không cười, tuy vậy
 Đôi mắt đen rất âu yếm đủ thừa
 Để nói hết những gì đang rực cháy
 Trong tim nàng. Ai cũng biết từ xưa
 Khi phái đẹp mắt đưa tình, nhay nháy,
 Là tha hồ phái mạnh phải say sưa,
 Nên không phải chân thành không mắc tội
 Bài học đầu tiên của tình yêu là giả dối !

73

Nhưng tình cảm, cho dù sâu kín nhất,
 Một ngày kia cũng sẽ lộ ra ngoài
 Như thế không ngăn mưa giông, chớp giạt
 Khi bầu trời mây phủ kín. Và ai
 Định vờ vĩnh lạnh lùng, hay thân mật,
 Hay giận hờn, hay ra vẻ bi ai
 Đều vô ích - những điều kia - mặt nạ,
 Trước hay sau cũng lộ ra tất cả.

74

Tiếp theo đó là thở dài, đau khổ
 Là băng khuâng trộm liếc, cúi đầu,
 Là bông chốc má đỏ bừng, xấu hổ,
 Là phút bần thần mới gặp đã xa nhau.
 Thừa các vị, những điều tôi kể đó
 Trên con đường tình ái dài lâu
 Chỉ là bước đầu tiên... Với một anh lính mới,
 Quả tình yêu... nhưng mà thôi, hãy đợi.

75

Vâng, hoàn cảnh Julia, không nói,
 Cũng biết giờ đây phức tạp thế nào :
 Giữa một bên là trái tim sôi nổi,
 Một bên chồng, danh dự - tính làm sao ?
 Nhưng cuối cùng, vì lương tâm kêu gọi,
 Vì gia đình, vì phẩm hạnh thanh cao,
 Trước Đức mẹ Đồng trinh, hết lỗi mình nàng kể,
 Vì nàng biết không ai hiểu nàng hơn Đức mẹ.

76

Nàng thề quyết không gặp Juan hôm trước,
 Thì hôm sau lại thăm bạn của mình
 Là Inez, và thầm mong : giá được
 Thoáng thấy chàng - Ôi Đức Mẹ Đồng trinh !
 Nên suốt buổi nàng liếc nhìn sau trước,
 Một cách nhìn vô ý mà rất tinh,
 Nhưng chẳng thấy Juan... Và nghe đâu vì vậy,
 Nàng đã giận Đức Bà, thôi cầu kinh từ đây.

77

Rồi nàng tự hỏi mình : ôi không lẽ
 Một phu nhân đức hạnh thế này
 Mà lại sợ gần đàn ông như thế,
 Sợ cảm dỗ cuộc đời ?... Mình thật đến là hay !
 Và nàng quyết : Không anh nào có thể
 Làm lòng nàng, dù một chút, lung lay !
 Còn Juan ư ? Quả mình yêu một tí,
 Nhưng như em, có gì mà phải nghĩ !

78

Còn giả sử... - Thì ai mà biết đấy !
 Một ngày kia bỗng có một anh nào
 Làm tình cảm trong tim mình trỗi dậy
 Và bắt mình - cứ giả sử - phải nôn nao ?...
 Ô, tất nhiên là anh chàng lúc ấy
 Sẽ bị mình không thèm nghĩ chứ sao !...
 Tuyệt, các bà ơi, Julia thật tuyệt !
 Khuyến các bà cái cách này nên biết !

81

Được, thôi yêu, nhưng yêu trong khuôn khổ !
 Julia quyết định (kín trong đầu)
 Và với cả Don Juan thì điều đó
 Cũng hoàn toàn có ích, hại gì đâu !
 Nghĩa là mình khỏi dẫn đo này nọ,
 Cứ yên tâm mà gặp, ở bên nhau...
 Nàng còn nghĩ : Chắc rồi Juan sẽ thấy...
 Nhưng thấy gì ? Nàng không hay lúc ấy

82

Và từ đó, Julia, (không đáng lạ),
 Rất vững tin vào đức hạnh của mình,
 Cũng như tin, tim nàng khô hơn đá,
 Và quyết định thế này là rất đối thông minh
 Nên nàng quyết gạt phăng đi tất cả,
 Cũng không thèm nghĩ ngợi linh tinh.
 Cứ thoải mái !... Nhưng than ôi, điều đó
 Tốt hay không ? Chờ xem, ta sẽ rõ !

86

Juan thì sao, cái anh chàng cậu bé,
 Trong những phút kia càng thẳng nghĩ gì ?
 Điều xảy ra Juan hoàn toàn không thể
 Ý thức rạch ròi, dù một tí tí ti.
 Dưới mắt Juan cuộc đời là đẹp đẽ.
 Và như nàng Mêđêas (1) đa nghi,
 Juan ngờ ngợ là trong Juan sắp tới
 Sẽ có nhiều đổi thay... Và Juan đợi.

87

Lặng lẽ một mình, suy tư, thông thả,
 Juan bước đi trong yên tĩnh rừng sồi,
 Lòng xao xuyến một cái gì khó tả,
 Như nhớ người nào... Thừa các vị, và tôi
 Trên đời này cũng thích hơn tất cả
 Là được một mình, vắng chỉ một mà thôi
 Nhất là giữa một rừng cô gái trẻ,
 Chứ không phải là đại dương, hản thế.

(1) Nhân vật thần thoại Hi Lạp.

92

Juan suy nghĩ về mình, về trái đất,
 Về những ngôi sao - ai thấp sáng, bao giờ ?
 Về bướm, về hoa, về con ong hút mật,
 Về mây gió, mặt trời... đủ các cảnh nên thơ.
 Và về cả chiến tranh, bão mưa, động đất
 Địa ngục, thiên đường, sự thật, ước mơ,
 Về đường kính mặt trăng bao nhiêu mà lớn vậy ?
 Và về mắt Julia đen nháy !

93

Người biết nghĩ siêu phàm như thế,
 Trời sinh ra, tôi nghĩ cũng không nhiều,
 Mà phần lớn chúng ta có thể
 Nghĩ được thế này là do có tình yêu.
 Ta ngạc nhiên ! Đôn Juan còn rất trẻ
 Mà tư duy như bác học, cao siêu ?
 Tôi không cho đây phạm trù triết lí
 Tuổi dậy thì, thế thôi, thừa các vị.

94

Juan mê mãi hết ngắm hoa, nhìn lá,
 Lại không đâu bắt giắc thở dài.
 Trong tiếng gió đang vi vu, thật lạ,
 Nghe có tiếng nàng rất khẽ bên tai.
 Rồi Juan nghĩ đến một đàn tiên cá
 Và tiên trời rơi xuống cõi trần ai...
 Cho đến khi lạc đường, tối mịt,
 Về muộn ăn hai ba giờ là ít.

97

Julia không nhìn mà thấy hết
 Các đôi thay kia, không để sót một điều.
 Và có thể trong tim nàng, ai biết,
 Những cái này đã cũng cố tình yêu.
 Nhưng thật lạ là vì sao Inez,
 Vốn xưa nay sắc sảo bao nhiêu,
 Lại không thấy, hay giả vờ không thấy,
 Và không hỏi gì Juan như vậy ?

99

Anh chồng ghen thường là anh chồng tốt,
 Nhưng nhiều khi, rất tiếc, lại ghen nhầm
 Người không đáng ghen thì anh ta hoảng hốt
 Xem như kẻ thù, trong khi đó nhiều năm
 Người đáng ghen được anh ta đại dật
 Nuôi trong nhà như một bạn tri âm.
 Và khi vợ theo anh kia, khỏi nói,
 Anh ta buồn, nhưng bảo mình vô lỗi.

100

Còn các bậc cháu con đông đúc
 Có đôi mắt rất tinh khi nhìn đời,
 Thế mà xưa và nay không ít lúc
 Không phát hiện được gì trong các cuộc vui chơi
 Của cánh trẻ. Và than ôi, rút cục,
 Chuyện bùng to, tai tiếng nổ khắp nơi.
 Vâng lúc ấy, bà già buồn suốt chết,
 Còn ông bố - giận không đâu để hết.

106

Nàng then thùng ngòi yên và đôi má
 Cũng như tim đang cháy, ửng hồng.
 Ôi tình yêu, tình yêu kì diệu quá.
 Đánh gục hết đàn bà, đánh gục hết đàn ông.
 Và chúng ta, trước tình yêu, tất cả
 Quên mọi điều, quên tôn của, mất công.
 Trên bờ vực của tình yêu nhiều khi ta đứng,
 Sắp ngã đến nơi mà cứ cho là rất vững.

109

Julia xưa và nay, phải nói
 Với ông kia đã giữ đúng mọi điều.
 Nàng tự thề không bao giờ giả dối,
 Và với chồng - chỉ quý trọng thương yêu.
 Nàng nghĩ thế... Vâng, vâng, nhưng khốn nỗi,
 Một tay nàng, thật đáng lạ bao nhiêu,
 Lại đặt lên bàn tay Juan, có lẽ
 Nàng tưởng lầm tay mình nên mới thế !

110

Và tay kia của Juan, cũng đáng lạ,
 Đã ôm lưng Julia từ bao giờ.
 Còn Julia - về phía Juan hơi ngã,
 Mặt bần thần cứ như đang trong mơ,
 Mà Inez không hay gì, tẻ quá !
 Con lớn rồi, sao có thể làm ngơ...
 Mẹ với con, mà thế này thì mệt,
 Tôi mà thế thì mẹ tôi mắng chết !

111

Và bàn tay Julia, thừa các vị
 Khẽ vuốt tay Juan rất dịu dàng,
 Như muốn nói : Người đâu không biết ý,
 Còn chờ gì ?... Rồi liếc mắt nhìn ngang,
 Nhưng lúc ấy, tất nhiên nàng vẫn nghĩ
 Những điều này đều đúng mức, cao sang
 Tôi dám chắc : Nàng không tin, có lẽ,
 Rằng người ta có thể ghen vì thế !

112

Tôi không biết Juan nghĩ gì lúc ấy,
 Nhưng anh ta đã xử sự thế này
 (Cũng đúng thôi, mà rồi ai cũng vậy) ;
 Chẳng đợi mời, Juan vội vã dang tay
 Ôm hôn nàng, Julia giãy nảy,
 Đỏ mặt, lắc đầu, định đứng dậy đi ngay,
 Và định trách một vài câu gì đó,
 Nhưng lời sac cứ mắc ngang trong cổ.

115

Julia và Don Juan cứ thế
 Ngồi bên nhau, tay vẫn nắm không rời
 Họ cùng nghe hai trái tim đập khẽ,
 Và chẳng thấy gì là quá đáng, lả lơi.
 Sắp chia tay mà trời sao đẹp tẻ,
 Khiến bất ngờ họ bỗng... bỗng... mà thôi
 Bỗng thế nào thì các ngài đoán hiểu.
 Tôi không nói ra đâu - xin kiếu !

117

Ôi ! thở dài, nàng ngồi im sửa tóc
 (Mà có nói, than ôi, cũng quá muộn lúc này).
 Nàng xấu hổ, và hồi lâu nàng khóc,
 Không biết bây giờ nên xử sự sao đây ?
 Vâng, quả đúng là vấn đề rất hóc,
 Nhưng ai chẳng một lần bị cám dỗ mê say !
 Nàng ăn năn, lắc đầu, thừa các vị,
 Và nàng bảo : Không, không ! Rồi đồng ý.

119

Ôi khoái lạc, còn gì hơn khoái lạc,
 Dù khoái lạc đưa ta xuống địa ngục sau này.
 Tôi biết thế, và luôn thề đổi khác,
 Nhưng không thành, và thú thật, rất gay.
 Tôi muốn đổi đời mình, nhưng thật ác,
 Thề bao lần, mà cho đến hôm nay,
 Trước tội lỗi thế nào, giờ vẫn nguyên thế ấy,
 Nhưng có lẽ sang năm rồi sẽ đầu vào đấy !

136

Đúng nửa đêm, Julia đang ngủ
 Có thể là không, ai dám chắc điều này ?
 Bỗng ngoài phố có tiếng reo, tiếng rú,
 Nhiều tiếng người nhón nháo. Xưa nay
 Tôi không tin chuyện ma, nhưng đang ngủ
 Mà gặp cảnh này, có diếc cũng dậy ngay
 Rồi có tiếng đập cửa phòng sợ sệt :
 “Cô ơi, cô ơi, thôi, thôi chết !”

137

Ôi lạy Chúa, ông nhà đang đến đó,
 Kéo đi theo nửa thành phố bên mình,
 Không, không phải lỗi do tôi, rõ khờ
 Chẳng lúc nào dám ngủ, tôi canh...
 Ôi ông nhà đã đến kia, trước ngõ.
 Cửa phòng mình cô hãy dậy mở nhanh.
 Còn anh kia, quả là trời bắt tội,
 Tường không cao, trốn đi, trời hẵng tối !”

138

Ngay lúc ấy Anphôngxô ập đến,
 Cùng gia nhân, bè bạn đứng đây,
 Đang hăng hái, mọi người hồn hên
 Quyết một lần cho cô ấy biết tay.
 Chẳng là họ không ít người nuốt thẹn,
 Bị vợ cấm sừng, mang tiếng xấu lâu nay,
 Bệnh ngoại tình rất dễ lây vì thế,
 Tha cô trước, cô sau càng được thể !

140

Julia như mới vừa tỉnh dậy,
 Dụi mắt đi ra đứng trước mặt chồng,
 Rồi ngáp, rồi vươn vai, rồi liền ngay lúc ấy
 Rên, khóc vang nhà trước cả đám đông.
 Còn bà vú của nàng thì thấy vậy
 Vội đến giường, mặt cứ tỉnh như không,
 Rồi vén, dọn, cốt ông kia được rõ
 Rằng cái việc hai người ngủ chung là có.

142

Kìa cuối cùng Julia nói được :
 “Anphôngxô, tôi phải hiểu thế nào ?
 Gì xảy ra ? Quả ông là hài hước !
 Đến thế này, người, đước, vì sao ?
 Ôi, khôn khổ ! Sao tôi không chết trước,
 Để bây giờ... Ôi, nhục nhã làm sao !
 Vâng, kiếm đi ! Tha hồ ông lục lọi !”
 Anphôngxô măm môi rồi gật đầu : Khỏi nói !

143

Và ông ta cùng gia nhân hăng hái
 Kiếm khắp nơi, trong tủ, dưới bàn.
 Họ tìm thấy nào lược, gương, nào vải.
 Nào khăn quàng, tất mạng, que đan...
 (Nghĩa là đủ những thứ gì con gái
 Và các bà vẫn có cơ man)
 Rồi rút kiếm, họ đâm, tìm trong vách,
 Dưới thảm, sau đi văng, mấy riđô bị rách.

144

Một số chui xuống giường, nhưng tiếc quá,
Chỉ thấy... than ôi, không phải cái đang tìm.
Mở cửa sổ, họ soi đèn, thật lạ
Không dấu chân nào - và đưa mắt đứng im.
Phải kiểm lại ! Lần thứ hai, tất cả
Lại lộn tùng phèo tùng sợi chỉ, chiếc kim.
Nhưng khôn nổi không anh nào biết nghĩ.
Rằng cũng nên xem trên giường một tí.

145

"Kiếm, kiếm đi ! - Julia thấy vậy
Càng nói to. - Kiếm nữa, kiếm khắp phòng.
Bấy nhiêu năm tôi nhịn ông nhường ấy
Mà ông chẳng biết điều... Chỉ tốn sức mất công !
Tôi sung sướng trong nhà này thế đấy
Làm vợ một người đáng ghét như ông...
Nhưng từ nay đừng mong tôi nhịn nữa !
Tôi sẽ đưa ra tòa, đừng có chơi với lửa !

148

Trong đám trẻ thành Xêvin, ông biết,
 Tôi không chọn một ai làm nhân tình.
 Và vì ông các trò chơi tôi chẳng thiết,
 Trừ những buổi đấu bò, dạ hội, đăng xính.
 Còn những kẻ bám đuôi tôi theo riết,
 Thấy tôi lờ... mà hoảng hốt, thất kinh.
 Cả đến tướng Ô. Rêilly chưa bao giờ thất bại,
 Mà khi tấn công tôi cũng phải kêu : Xin vãi !

149

Cadani, một danh ca người Ý
 Hát tỏ tình tôi suốt sáu tháng quanh nhà.
 Rồi bá tước Corniani cao quý
 Gọi tôi là người tốt nhất Tây Ban Nha.
 Rồi tử tước Stronggan, thi sĩ,
 Rồi một loạt anh hào đất Pháp, đất Nga...
 Vừa năm ngoái, không được tôi đón tiếp,
 Một huân tước người Anh uống giải sầu mà
 sạt nghiệp.

150

Rồi một lúc, vâng, cả hai giáo chủ
 Quì dưới chân tôi, tôi cũng chẳng đoái hoài.
 Rồi công tước Ichar, Đôn Fernan... thôi đủ !
 Thế mà giờ người vợ ấy vì ai,
 Người vợ ấy vì ai mà đêm khuya đang ngủ
 Lại thế này... Tôi hỏi : đúng hay sai ?
 Vâng, ông trả lời đi, sao đúng thế ?
 Hay ông định đánh tôi, có lẽ ?

151

Giờ tôi hiểu sao hôm qua ông nói
 Ông phải đi đâu như có việc bất ngờ.
 Ra ông nghe thằng trạng sư nói dối...
 Hắn kia kia, đang thăm hại, ngác ngơ.
 Chứ mình ông, tôi tin không nghĩ nổi
 Những cảnh này ngu ngốc, và vẩn vơ.
 Hắn đâu cần tôi, ông, và sự thật
 Cho hắn tiền, việc gì cũng xong tất.

156

Hay bà vú làm ông ghen ? Đúng vậy,
 Vì khi ông xô cửa ập vào,
 Hai chúng tôi ngủ chung giường, ông thấy
 Nhưng sau này, tôi thiết nghĩ dù sao,
 Ông đến thăm, rất mong đừng nóng nảy.
 Đứng bên ngoài chờ một tí là bao,
 Vì thú thật, chúng tôi là đàn bà, con gái.
 Mà không kịp mặc quần tiếp ông, e không phải.

157

Tôi nói hết những gì tôi muốn nói,
 Và tôi tin điều ấy sau này
 Sẽ giúp ông dần dần hiểu nổi
 Rằng vợ mình quả đúng một người ngay.
 Ông là thế, nhưng tôi không kết tội,
 Chỉ âm thầm đau khổ khóc hôm nay.
 Tôi để ông với lương tâm - trời có mắt !
 Vú đưa tôi chiếc khăn, ôi, chết mất !”

161

Anphôngxô của ta thì khỏi nói,
 Có ngờ đâu sự thế lại thế này.
 Kiếm, kiếm mãi không thấy gì, rõ tội,
 Ngoài những lời chỉ trích gắt gay
 Của bà vợ bị oan đang xía xối,
 Trút lên chồng đủ các thứ không hay.
 Nên suốt buổi Anphôngxô nhục nhã
 Giờ mặt chịu những lời kia đánh đá.

162

Rồi ông ta lầu bầu xin lỗi vợ.
 Julia vội vã sụt sùi.
 Ông đành im, mà im là có cớ,
 Vì đây là điềm báo trước không vui
 Của những cái lớn hơn - cãi nhau, đổ vỡ,
 Nên trăm kế không bằng một kế - rút lui.
 Mà rồi nghĩ sau này bên ngoài
 Nhớ biết chuyện thì tha hồ phiền toái.

163

Anphôngxô đang phân vân khó xử
 Thì bà vú tình khôn đã nói liền :
 “Chẳng nhất thiết phải dài dòng văn tự,
 Xin phép ngài cho bà chủ tôi yên,
 Bà sắp ngất...” Anphôngxô âm ự :
 “Kệ các bà !” rồi như bị thôi miên,
 Ông ta bước từ từ về phía cửa.
 Đi đâu, vì sao - ông cũng không biết nữa.

165

Cửa vừa đóng - Ôi âm mưu, ôi nhục nhã,
 Ôi giả dối ! ôi tình yêu ! ôi đàn bà !
 Nhân danh ai, dám dối lừa tất cả ?
 Ôi vẻ đẹp bề ngoài, ôi thực chất yêu ma !
 Các vị trách tôi nghiêm và nói quá ?
 Hãy nhìn kia, từ chần ấm chui ra
 Là Đôn Juan đang trần truồng, ngo ngác,
 Có thể nói còn ít nhiều phờ phạc.

166

Vâng, phải khen là anh ta trốn giỏi,
 Chẳng cần biết ở đâu và thế nào.
 Nhưng một khi giường đầy chăn và gối,
 Thì một chữ hai người trốn đấy cũng không sao.
 Trốn trong chăn, tất nhiên là bức bối,
 Nhưng thực tình tôi chẳng thương Juan đâu
 Có chết ngạt hay gì cũng kệ
 Clarence (1) chết trong thùng bia cũng thế.

167

Mà sau nữa, thương Juan, tôi nghĩ
 Là việc không nên - mới ngần ấy tuổi đầu
 Đã mắc tội, lại hoàn toàn cố ý,
 Một tội tày đình bị chúa cấm từ lâu.
 Nhưng nghĩ lại, phải công bằng một tí
 Mười sáu tuổi, anh chàng đã chín chắn gì đâu.
 Chỉ khi ngoài sáu mươi ta mới ngồi kiễm lại
 Cân nhắc việc mình làm phải trái.

(1) Một hầu tước Anh, nghe nói bị dìm chết trong thùng bia.

180

Tôi kể tiếp : Anphôngxô thành khẩn
Xin Julia tha lỗi cho mình.
Julia nửa như còn đang giận,
Nửa nguôi rồi nhưng vẫn cứ làm thinh,
Để ông kia đứng trước nàng, hồi hận
Như Adam trong câu chuyện sách kinh
Đứng bên cửa thiên đường.... Cứ vậy
Ông đứng yên cho đến khi chợt thấy.

181

Một đôi giày !! Vâng thì sao, gì xấu ?
Nhất là khi ta thấy chúng trong phòng ?
Nhưng rất tiếc, đôi giày kia, tôi không giấu,
Trong phòng nàng nhưng lại của đàn ông !

Mặt ông kia nóng bừng, còn tôi thì thấy máu
Trong tim mình, vì hoảng sợ, sắp đông !
Anphôngxô đo đôi giày cẩn thận
Và hiểu ra - ông vô cùng tức giận.

182

Ông ta chạy khỏi phòng tìm bảo kiếm,
 Julia liền lập tức bỏ nhào
 Đến chiếc tủ : "Juan, Juan, nguy hiểm !
 Trốn, trốn ! Bây giờ ! Cửa sổ không cao !
 Trốn khỏi đây, như mọi lần, theo ngõ hẻm.
 Phớt ỉt người, trời chưa sáng, may sao !
 Anphôngxô đang lại kia ? Ai mà biết...
 Nhanh lên, nhanh lên, Juan, vĩnh biệt !...."

183

Một lời khuyên rất đáng theo, khỏi nói.
 Rất, rất hay nhưng hơi muộn ỉt nhiều.
 Đời là thế, trời vẫn hay bắt tội,
 Bắt các cặp nhân tình phải trả giá tình yêu.
 Trong nháy mắt Juan nhảy ra, và đang vội
 Kiếm cách chuồn, thì đáng tiếc bao nhiêu :
 Vừa đến cửa, Anphôngxô ập tới.
 Juan vung tay đánh luôn, không phải đợi.

184

Đèn phụt tắt. “Ồi làng ôi, cháy, cháy !” -
Antônia hoảng hốt ôm đầu.
Nhưng đây tớ không một ai động đây.
Mặc hai người cứ thế quần nhau.
Anphôngxô chửi thề : Mày đợi đấy !
Tội ông già bị đánh khá là đau.
Còn Đôn Juan trẻ và hăng như mãnh thú,
Đấm đá luôn tay không chịu thua đối thủ.

185

Còn chưa kịp rút ra khỏi vỏ,
Anphôngxô để rơi kiếm lúc nào.
May mà Juan không nhận ra điều đó,
Chứ không thì... sẽ không biết ra sao.
Đang nóng nảy, tự kiềm mình rất khó -
Chắc ông già phải trả giá rất cao.
Các bà vợ ngoại tình quả là không hạnh phúc,
Vì có thể góa hai chồng một lúc.

186

Anphôngxô cố giữ Juan thật chặt,
Miệng vẫn luôn kêu cứu người nhà.
Juan đập mạnh đầu ông ta xuống đất,
Làm máu trong mồm, trong mũi tuôn ra,
Rồi bỏ chạy, nhưng than ôi, thú thật
Có điều này tôi chẳng tiện nói ra :
Juan thoát đấy, nhưng quần đùi bỏ lại,
Như Joseph trong sách kinh Do Thái.

188

Thôi, thiết nghĩ chẳng cần kể tiếp
Việc Đôn Juan hoảng sợ thế nào,
Lên về nhà, nhờ đêm đen hào hiệp
Che cái trần truồng... Về dư luận xôn xao,
Về cả việc sau đêm kia khủng khiếp,
Họ ra tòa xin li dị ra sao...
Về tất cả những điều trên, các vị
Cứ đọc báo nước Anh - viết hay, và rất kĩ.

190

Một sự kiện xưa nay chưa từng thấy !
 Từ thuở Valđal (1) cho tới bây giờ
 Chưa từng có vụ nào to như vậy,
 Nên Inez rõ ràng không thể làm ngơ :
 Để xoa dịu những điều tai tiếng ấy,
 Bà cúng Đức Bà nào nấn trắng, nào tơ,
 Và cho con ra nước ngoài du lịch,
 Theo lời khuyên của những người thân thích.

191

Vì ở đây con trai bà, bà nghĩ,
 Sẽ khôn lên, học được cái đang cần.
 Sẽ nghỉ ngơi ở miền Nam nước Ý,
 Ở nước Pháp dịu dàng - dăm ba tháng dừng chân.
 Trong khi ấy, Julia, thừa các vị,
 Bị gửi vào tu viện kín tu thân.
 Nàng đau khổ, tất nhiên, ai cũng biết.
 Ta hãy đọc bức thư cho Đôn Juan nàng viết.

(1) Một bộ tộc người Đức thế kỉ thứ năm đã chiếm được Tây Ban Nha. Đây có ý nói đã lâu, trước cả thời kì man rợ.

192

“Anh ra đi, đi xa, vâng phải thế.
 Tốt cho anh, nhưng em biết điều này
 Riêng em khổ. Trái tim anh rất trẻ
 Em chẳng có quyền âu yếm nữa từ nay.
 Còn tim em - sẽ yêu, yêu chừng nào có thể.
 Và bây giờ em viết gửi anh đây
 Bức thư nhỏ, nếu mực nhòa, khó đọc,
 Đừng nghĩ nước mắt rơi, ồ không, em không khóc.

193

Em đã yêu, đang yêu anh, và kết quả :
 Vì tình yêu, mất hạnh phúc gia đình.
 Mất danh dự, mất lương tâm, tất cả,
 Nhưng chẳng bao giờ em tiếc đã yêu anh.
 Em biết lỗi lầm em - không nói quá -
 Và khất khe với chính bản thân mình,
 Nhưng không viết thư này, em không thể -
 Em chẳng có gì để trách anh, quả thế.

194

Với đàn ông, tình yêu không quan trọng.
 Với phụ nữ, than ôi, là cả cuộc đời,
 Là hạnh phúc, tương lai, lẽ sống,
 Mà rất dễ một lần vô ý đánh rơi.
 Và đàn ông, khi trái tim trống rỗng,
 Có thể lấp đầy bằng công việc, vui chơi.
 Còn phụ nữ chúng em, đáng thương, bé nhỏ,
 Chỉ biết yêu - khô đau, rồi lại yêu - đau khô.

195

Anh sẽ được yêu, và lại yêu người khác,
 Lại say sưa cái mới đi tìm.
 Em chỉ biết sống cuộc đời đạm bạc
 Với nỗi buồn chôn kín trong tim.
 Nhưng khát vọng và tình yêu tàn ác
 Có bao giờ cam khuất phục, nằm im...
 Hãy nhớ em, yêu em... Ô không, không, xin lỗi !
 Tất cả qua rồi, anh đừng tin em nói !

196

Cả thể xác, tâm hồn, em mong manh bé nhỏ,
 Nhưng em tin em đứng vững đời này.
 Em chỉ nghĩ về anh, như suốt đời sống vô
 Lên mãi một bờ, âu yếm mê say.
 Và cũng chỉ vì anh, em buồn vui, sướng khổ,
 Sống âm thầm trong nỗi nhớ từ nay.
 Như chiếc kim la bàn về một phương rung nhẹ,
 Tim em hướng về anh, chỉ về anh, cũng thế.

197

Em nói hết những gì em muốn nói,
 Và giờ đây bên trang giấy thần thờ,
 Phải gấp gửi, nhưng em không làm nổi -
 Không muốn vội vàng phải đơn chiếc bơ vơ.
 Em đã sống, đã yêu anh, lắm lỗi,
 Và tiếc sao mình không được chết trong mơ,
 Trong nỗi buồn... Nhưng không, em phải sống,
 Để cầu Chúa, yêu anh, theo anh trên đường rộng...”

198

Viết xong thư, nàng ngồi im, không động đậy,
Tay run run như chiếc lá trên cành.
Những dòng chữ chạy đều trên trang giấy
Với những nét vàng hoa mĩ xung quanh
Và một dấu **Elle vous suit partout** cạnh đấy,
Có nghĩa **nơi nào em cũng ở bên anh.**
Dấu hình hoa hướng dương màu đỏ,
Là biểu tượng tình yêu, ai cũng hay điều đó.

218

Danh vọng là gì ? Là làm sao tất cả
Thấy tên anh trên trang báo nhiều lần.
Là ngọn đồi mà chúng ta hối hả
Lên đỉnh cố trào, không một phút dừng chân.
Và ta sống, làm thơ, giết nhau, tàn phá,
Yêu ghét, vui buồn, sướng khổ, vân vân,
Cũng chỉ để sau này, khi ta chết
Để lại cho đời bức chân dung hạng bét.

219

Vua Khêốp (1) quốc vương xưa Ai Cập
 Khi chết bắt dân khuân đá đào hầm,
 Và lần đầu cho xây Kim tự tháp
 Để giữ xác mình trong vịnh cửu ngàn năm.
 Nhưng vô ích, xác vua bị mất cắp,
 Và theo xác, bây giờ mất cả tiếng tăm.
 Thế thì hỏi chúng ta, những người trần đang sống
 Ta biết bám vào đâu mà hi vọng ?

CHƯƠNG HAI

1.

Hỡi thế hệ những người đang trên vai gánh vác
 Việc giáo dục tương lai cho tất cả địa cầu,
 Vì đạo đức tôi khuyên, đừng cho tôi là ác :
 Lóp trẻ bây giờ cứ phải đánh cho đau !
 Thì xem mẹ của Juan và rất nhiều người khác
 Cố gắng thế là cùng chứ ít ỏi gì đâu,
 Mà vô ích - anh chàng ngoan đến thế,
 Nhưng loáng cái đã hư, như trên tôi mới kể.

(1) Vua Ai Cập, ba ngàn năm trước CN, đã sai xây Kim tự tháp lớn nhất.

5

Thế là Juan được gửi đi Cadiz,
 Một thành phố xinh tươi - tôi ở đấy khá nhiều -
 Nơi hàng hóa của phương Nam không ít,
 Cũng không ít các nàng xinh đẹp đáng yêu,
 Mà chỉ riêng đáng đi cũng đủ chết,
 Cũng đủ làm khôì vị thấy xiêu xiêu.
 Tôi không biết nên ví gì với họ,
 Hay tả họ thế nào quả là điều rất khó.

6

Với con báo da đen, với ngựa vằn Arab ?
 Với con nai đang đi lại trên đồng ?
 Không, tất cả không có gì sánh nổi
 Với sắc đẹp các nàng. Và các vị biết không,
 Tôi mê nhất đôi chân, còn áo khăn - miễn nói -
 Tôi sẵn sàng bỏ việc, chịu mất công.
 Ngồi suốt ngày để tìm từ ca ngợi,
 Nhưng Nàng Thơ tôi ghen, kia, đang đợi.

8

Tôi kể tiếp : Donna Inez
 Cho con đi Cadiz để anh chàng
 Lên tàu thủy ra nước ngoài, vĩnh biệt
 Với nỗi buồn, và từ đó lang thang
 Nơi đất khách, mong mọi điều được biết,
 Và rũ sạch những gì tội lỗi đang mang.
 Như chiếc thuyền Nôê trong sách Kinh đã kể,
 Nay tàu chở con bà, bà thâm mong cũng thế.

9

Đôn Juan sai các anh hầu chuẩn bị
 Gói ghém tư trang cẩn thận để lên đường.
 Inez buồn, tất nhiên, nhưng bà nghĩ :
 Bốn năm trời lưu lạc tha hương
 Nó sẽ khôn. Và kèm theo hành lí,
 Ngoài bức thư dài đầy lời lẽ yêu thương,
 Bà còn cho cả tiền và lời khuyên, nhưng thú thật,
 Trong hai cái bà cho, Juan chỉ ưa cái thứ nhất.

11

Juan xuống tàu, tàu nhỏ neo, thuận gió,
 Nhưng biên sóng dâng hơi khác mọi ngày.
 Ai chứ tôi biển này, tôi biết rõ,
 Vẫn bất thường gây lăm cái không hay.
 Và Juan đứng trên boong, đau khô,
 Trong bụi mù nước tóc như mây
 Với tổ quốc Tây Ban Nha tạm biệt,
 Một năm, hai năm, hay suốt đời, ai biết.

12

Khi xa nước, tàu đưa ta rẽ sóng,
 Ngắm quê hương đang lặn lẽ tan mờ
 Trong mây nước, lòng ai không xúc động,
 Nhất là người mới lớn, ngây thơ.
 Tôi còn nhớ là nhiều khi cuộc sống
 Bất tôi xa nhà, xa dải đất nên thơ.
 Là bờ biển nước Anh trắng một màu của cát,
 Càng ra xa, càng có màu xanh nhạt.

13

Vâng, Juan đứng trên boong và đau khổ.
 Cột buồm kêu, sóng đập té lên tàu.
 Gió thổi mạnh, và từ xa thành phố
 Đã trở thành một chấm nhỏ từ lâu.
 Sóng từng làm tôi say, nhưng điều đó
 Suy cho cùng không khó chữa lắm đâu :
 Vừa chớm say là tôi ăn bít-tết.
 Xin các vị thử xem, đừng sợ chết

14

Từ đuôi tàu, Juan thần thờ lặng lẽ
 Ngắm Tây Ban Nha, đất nước của mình
 Xa tổ quốc lần đầu tiên không dễ,
 Cả anh lính suốt đời đây đó viễn chinh
 Mà mỗi bận ra đi cũng nao nao như thế
 Thấy rõ diêm báo trước sẽ hi sinh
 Một tình cảm băng khuâng làm lòng ta tê tái,
 Vì có gì ra đi, ta cũng đều ngoái lại

15

Juan xa mẹ, xa người yêu tha thiết,
 Và rất may chưa có vợ ở nhà,
 Nhưng tôi nghĩ thương Juan là cần thiết,
 Vì cả những người giàu kinh nghiệm như ta
 (Với trái tim đã khô và cái gì cũng biết),
 Mà phút chia tay cũng lưu luyến nữa là -
 Thôi, thương ghét ra sao, hoàn toàn tùy bạn đọc,
 Tôi chỉ biết bây giờ Juan của ta đã khóc.

17

Vâng, Juan khóc và hai dòng nước mắt
 Rơi xuống đại dương cũng đầy muối mặn mà
 Như cái đẹp cho người xinh, câu này xin thú thật,
 Tôi trích của mẹ chàng Hămlet tài ba (1).
 Bà nói thế khi tung hoa lên nắm đất
 Chôn xác nàng Ôphelia (2).
 Vâng Juan biết mình hư, đại đột,
 Giờ tự thề sẽ thành người rất tốt !

(1 - 2) Nhân vật vở bi kịch Hămlet của Sêcxpia.

18

“Ôi vĩnh biệt quê hương ! - Juan nức nở, -
 Có thể ta sẽ chẳng bao giờ
 Được thấy lại, và ngày kia tất thử
 Trên đất người như du khách bơ vơ.
 Ôi vĩnh biệt con sông ta thương nhớ,
 Và mẹ, và nàng và năm tháng tuổi thơ !....”
 Rồi bức thư của Julia hôm nọ
 Juan đem đọc - cho thêm phần đau khổ.

19

“Anh sẽ không, không bao giờ.... - Juan nói, -
 Có thể quên em, dù một phút trong lòng,
 Cả khi biển bốc hơi thành mây khói,
 Hay núi tan thành biển biếc mênh mông.
 Khi một trái tim đau - không thuốc nào chữa nổi.
 Anh nhớ vô cùng, em... em có biết không ?...”
 Đúng lúc ấy tàu nghiêng, Juan say sóng
 Và cảm thấy có gì nao nao trong cuống họng.

24

Trinidad là tên chiếc tàu thủy
Chở Đôn Juan tới cảng Lêgôn,
Một cảng lớn ở miền Tây nước Ý
Vì đây là vùng Inez lắm bà con, .
Như gia đình Môncađa, tôi nghĩ,
Luôn sẵn sàng nuôi dạy cháu lớn khôn.
Hôm ra đi, một bức thư tôi thấy
Inez gửi cho bà con bên ấy.

25

Đi theo Juan - hai anh hầu và ông giáo
Là Pêđrilô, một tiến sĩ có tài,
Biết nhiều tiếng cổ kim, ai cũng bảo,
Nhưng bây giờ cầm khẩu, thở bằng tai,
Vì say sóng. Thật đáng thương ông lão,
Gió lấc, nhức đầu, chỉ mong được như ai
Đi trên đất... Rồi gói chân lòn lợt
Nước biển ngấm vào khoang, bị ướt

27

Một giờ sáng, gió đổi chiều, thổi giạt, (1)
 Con tàu rơi giữa hai ngọn sóng đôi.
 Đuôi bị đứt, gãy cột buồm lớn nhất,
 Cả thân tàu như muốn tách làm đôi.
 Và cứ thế, đang loay hoay chặt vật
 Chưa thoát hiểm nghèo thì bỗng thấy, than ôi,
 Trong khoang chính nước ập vào nửa mét. -
 Bom, bom đâu, nhanh lên, không thì chết !

28

Và lập tức, một số người hăng hái
 Dem bom bom, một số khác bắt đầu
 Tìm chỗ nứt, mong kịp thời giữ lại,
 Và mọi người phải vất vả hồi lâu
 Mới tìm thấy, rồi thì nhau lấy vải -
 Đủ áo quần, chăn đệm, giẻ lau
 Định bịt kín, nhưng than ôi, phải nói
 Là nước biển cứ vào, không có gì ngăn nổi.

(1) Đoạn miêu tả cảnh gặp bão và đắm tàu ở đây được Baïron viết dựa theo những sự kiện có thật đăng trong các báo và tạp chí.

30

Sáng hôm sau, trời như yên tĩnh lại,
 Lỗ thủng trong khoang xem cũng đỡ hơn nhiều.
 Nhưng thủy thủ còn rất lo, vẫn phải
 Không dám rời bom nước - mọt bao nhiêu !
 Rồi chiều tối, mọi người đều kinh hãi
 Thấy biển trời nghiêng ngả, vẹo xiêu :
 Một cơn bão kéo qua, tàu thủy
 Lại bị đánh, phải nằm yên, bẹp dí.

33

Cũng dễ hiểu là vì sao lúc ấy
 Hành khách hoang mang lo sợ hết hồn.
 Họ không muốn xa lìa đời, chắc vậy,
 Xa cuộc sống hàng ngày mặc đẹp, ăn ngon.
 Các thủy thủ từng bốn ba, từng thấy
 Bao cảnh hãi hùng, lại khỏe mạnh, tỉnh khôn,
 Mà giờ đây cũng hoàn toàn bối rối
 Và phải nhờ rượu rum mới chịu nổi.

38

Nhưng hi vọng lại lóe lên sau đây :
 Mây vừa tan, gió đỡ mạnh, mặt dầu
 Các lỗ thủng trong khoang vẫn chảy,
 Và mấy người thủy thủ vẫn thay nhau
 Lơm thoát nước. Còn phần đông lúc ấy
 Hầu hết là người già cả ốm đau,
 Nằm sưởi nắng trên boong, hay bàn nhau tìm cách
 Dẹp vá lại những tấm buồm bị rách.

41

Gió có vẻ ngày một im hơn trước,
 Nhưng than ôi lúc ấy con tàu
 Tôi tả quá nghĩ khó lòng giữ được
 Để không chìm, chưa nói chuyện đi đâu.
 Thêm vào đó, cả thức ăn, cả nước
 Đang cạn dần. Và vô ích hỏi lâu
 Các ống nhòm tìm tàu xa, tìm đất -
 Chỉ thấy biển và hoàng hôn đang tắt.

44

Chiếc tàu thủy bắt đầu chìm, tất cả
Khách lên boong than khóc, lay Chúa mình.
Một số người mong thoát thân, vội vã
Hứa lễ sau này trăm ngọn nến rất xinh.
Một số khác khôn ngoan hơn nên đã
Kiếm xuống con cho xuống nước thật nhanh.
Một hành khách xin Pêđrilô rửa tội.
Ông kia quát : Chỉ làm ta thêm rồi !

49

Rồi hoàng hôn mang một màu ảm đạm
Giăng lên mặt đại dương vô bờ.
Đêm ập đến, trên nền trời mây xám
Giận dữ quay cuồng như trong mơ.
Còn hành khách, cả những người dũng cảm
Cũng hãi hùng, thất vọng, ngác ngơ :
Đã mười hai ngày đêm lênh đènh lo sợ,
giờ thần chết kề bên, không vui là có cố.

51

Tám giờ tối, máy bơm, thùng rỗng
 Đều được quăng xuống biển để con tàu
 Được nhẹ hơn, và mọi người hi vọng
 Thêm ít giờ được sống tiếp bên nhau.
 Nên thuyền vội tách ra xa, theo sóng.
 Sao trên trời nhấp nháy suốt đêm thâu.
 Rồi đột ngột tàu hơi nghiêng phía trước,
 Khẽ rung mình và chìm ngay xuống nước.

52

Và lúc ấy một tiếng kêu kinh khủng
 Bay lên cao, từ giữa cuộc đời.
 Người yếu khóc, người gan thì lúng túng.
 Một số cứ liều nhảy xuống nước và bơi
 Nhưng rất tiếc, biển nuốt ngay vào bụng,
 Biển lại rít gào - có thể nghĩ khắp nơi
 Như đang có hai đoàn quân hùng mạnh
 Xô vào bóp cổ nhau trong trận đánh.

53

Tiếng kêu ấy nghe to hơn sóng vỗ,
 Như âm vang của tiếng sấm ngân rền.
 Nhưng tất cả lại chìm ngay sau đó,
 Chỉ bốn bề gió thổi, thảm thê rên.
 Và thỉnh thoảng ở nơi này nơi nọ
 Từ chiều sâu ghê sợ của đêm đen
 Lại vọng tới tiếng kêu của những người sắp chết,
 Hay tiếng rú thê lương của người bơi mỗi mết.

56

Juan nhanh nhẹn xuống được ngay thuyền lớn
 Rồi giúp Pêdrilô cùng xuống. Ông già
 Mới ngày nào còn oai nghiêm dữ tợn,
 Nay như cậu học trò thơ dại tuổi mười ba.
 Còn Đôn Juan cứ như đùa như giỡn
 Định cứu cả anh hầu Batixta,
 Hay còn gọi Tita, nhưng anh này, khôn nổi
 Vì Aqua - vita (1) mà qua đời, rõ tội.

(1) Tiếng Latinh : nước sống (rượu)

66

Gặp tai nạn giữa đường cũng vậy,
 Nhờ lòng tin vào cuộc sống, vào mình
 Mà thủy thủ trong hiểm nguy nhường ấy
 Vẫn vững vàng không chịu dễ hi sinh,
 Và sóng nước, nay đây mai đấy,
 Gian khó xem thường, giông bão coi khinh.
 Cả chiếc thuyền Argô người Hi Lạp
 Cũng chính nhờ niềm tin mà vượt qua bão táp.

68

Ba ngày sau biển hoàn toàn yên lặng,
 Trời trong xanh không một ngọn gió nào.
 Mọi người mệt, và nằm yên sưởi nắng.
 Trên nước con thuyền khẽ động, chao chao.
 Và tỉnh dậy, thấy cổ khô, miệng đắng,
 Họ nhìn thùng lương thực mà nôn nao,
 Rồi quyết định thả sức ăn tùy ý,
 Về ngày mai họ hoàn toàn không nghĩ.

73

Và cuối cùng, bỗng một anh nói khẽ
 Ý nghĩ kia vào tai bạn của mình.
 Rồi người này với người bên, cứ thế
 Tiếng thì thầm đáng sợ cứ truyền nhanh.
 Không ai biết ai đầu tiên có thể
 Nói thành lời điều đó. Bỗng đồng thanh
 Tất cả hét : Rút thăm ! Không thể khác !
 Chọn người chết cho chúng ta xé xác !

75

Thăm làm xong, mọi người lặng lẽ
 Đứng nhìn nhau, không ai nói câu nào.
 Cả cái đôi cũng nằm im như thể
 Biết được phút này quan trọng là bao.
 Ân thẹn nhau ! Vâng không ai muốn thế,
 Nhưng cảnh tình bất buộc, biết làm sao ?
 Và kết quả, thật không ai lường hết,
 Pêdrilô bắt được thăm phải chết !

76

Ông tiến sĩ chỉ yêu cầu được cất
 Động mạch ở tay để máu chảy, dần dần
 Ông sẽ chết, chết cách này đẹp nhất,
 Như ngủ nhẹ nhàng không gọi chút băn khoăn.
 Quả giáo dục không uổng công, đúng thật :
 Ông chết như người ngoan đạo được ban ân.
 Ông thành kính ôm hôn cây thập ác,
 Rồi xắn áo chìa tay, mắt nhìn sang hướng khác.

80

Sau lần ấy thuyền nhẹ hơn, thừa các vị,
 Vì thần chết mang đi, thú thật, cũng khá nhiều.
 Và sống sót - một số anh mất trí,
 So kẻ chết rồi cũng không sướng bao nhiêu.
 Còn những anh chưa kịp điên thì đã nghĩ
 Ai sẽ là người nên ăn tiếp, quả không điều,
 Như thế họ bài học kia không thấy,
 Không nhớ vừa qua bao nhiêu người chết vậy.

96

Đêm vừa đến, trời bắt đầu có gió,
Thôi vừa thôi, sao vẫn sáng trên đầu.
Chiếc thuyền dạt về một nơi nào đó,
Nhưng mọi người không thể đoán về đâu.
Một số khoe là thực tình quả họ
Thấy đất liền. Một số bảo "còn lâu !"
Số còn lại thì họ nghe đại bác
Đang bắn nhau gần đây, không thể khác.

97

Trời rạng sáng, không hiểu sao gió tắt,
Anh gác hồi lâu uể oải đứng nhìn
Bỗng kêu lên : "Kia rồi, kia, đất ! đất !" -
Phía chân trời một vệt thăm mờ in.
Những người khác thì dún chân, dụi mắt
Ngơ ngác rụt rè như thể vẫn chưa tin.
Nhưng bờ biển đang hiện dần trước họ -
Núi đá, cây xanh mỗi ngày một rõ.

100

Một lúc sau bờ hiện lên rất rõ :
 Núi đá, hang khe cây mọc lút đầu.
 Dòng hải lưu cũng chảy về hướng đó,
 Mọi người nhìn, tranh cãi hồi lâu.
 Họ bị lạc - đã bao lần đổi gió,
 Biển mịt mù ai biết đây là đâu.
 Anh thì đoán là Êtsna hay Hi Lạp,
 Anh thì nghĩ : Phải chăng là nước Pháp ?

101

Trong lúc ấy, dòng hải lưu cứ chảy
 Đưa họ gần hơn cái đích mong chờ.
 Như hồn ma Harôn (1), không động đậy,
 Họ, bốn người sống sót, bơ vơ,
 Cả đến xác ba bạn mình chết đây
 Muốn vút khỏi thuyền, vì yếu, phải làm ngo,
 Trong khi đó, dưới thuyền hai cá mập
 Đoán có mồi, đang bơi theo rất gấp.

(1) Theo thần thoại Hi Lạp, Harôn là ông lão chèo đò
 chở hồn người chết qua sông Xicơ dưới địa ngục.

102

Nóng lạnh, buồn đau, lo âu, khát đói
 Đã làm xong công việc của mình -
 Thật thảm hại, họ yếu gầy, mệt mỏi,
 Mẹ họ bất ngờ trông thấy cũng thất kinh
 Và không nhận ra con. Khó khăn trăm nỗi,
 Họ chết dần, con số giảm rất nhanh,
 Nhưng có lẽ Pêđrilô, nói thật,
 Đã làm họ phải lìa đời nhiều nhất.

103

Bờ mỗi lúc một gần hơn, trong gió
 Như đã nghe hương lá ngọt ngào.
 Tuy còn xa nhưng bốn người thấy rõ
 Cây cối um tùm, lay động xôn xao.
 Lên vách đá, sóng ì ầm đang vỗ,
 Biển và trời xanh biếc, đẹp làm sao.
 Ai cũng nghĩ : Thật khó tin, không lẽ
 Họ thoát chết nhanh, bất ngờ như thế ?

104

Sắp đến nơi, họ thấy bờ yên lặng,
Đá nhấp nhô, không một dấu chân nào.
Sóng giận dữ xô nhau, sủi trắng,
Nhưng mọi người không sợ - Đã làm sao !
Lòng ham muốn đất liền đã thắng.
Và con thuyền theo gió cứ đà lao,
Cứ đà lao và tất nhiên vấp đá,
Thuyền lật sập, mọi người chìm tất cả.

105

Nhưng Đôn Juan, rất may là từ bé
Sống gần sông, nên bơi lội khá tài,
Rồi lớn lên đã nổi danh vì thế,
Được ca tụng như người có một không hai.
Và nếu muốn, anh ta còn có thể
Vượt Hêlêxông (1) không thua ai.
Mà người vượt vịnh này xưa nay không bị chết
Chỉ có tôi, Lindơ và Êkenhét.

(1) Tên cũ của Vịnh Đácđanen, dài 5km. Là một người bơi giỏi, Baïron đã bơi qua vịnh này an toàn.

108

Mười ngón tay cắm rất sâu xuống cát,
 Juan nằm im như tắt thở, gục đầu.
 Biển giận dữ, sóng chồm lên ào ạt,
 Muốn kéo anh chàng trở lại để vui sâu.
 Juan nằm đây, trước cửa hang râm mát.
 Đủ sống để còn thoi thóp biết mình đau
 Và thoát chết sau bấy nhiêu gian khổ.
 Nhưng thử hỏi : Nên hay không, điều đó ?

109

Juan gượng sức cố từ từ nhòe dậy,
 Nhưng than ôi lại gục xuống ; lúc này
 Juan đưa mắt tìm một người nào đây
 Trong số những người chung số phận lâu nay,
 Nhưng rất tiếc xung quanh Juan chỉ thấy
 Xác một người vừa chết đói gần đây -
 Giữa đất khách xa xôi và vắng vẻ,
 Anh ta kiếm chỗ chôn mình như thế.

112

*Juan mở mắt, nhắm ngay, rồi lại mở
 Và nhìn quanh, cứ tưởng ở trên tàu
 Đang lắc lư giữa đại dương đáng sợ,
 Nhưng cuối cùng Juan hiểu, một giây sau
 Juan lại trách là Chúa Trời sao nỡ
 Bất sống thế này, trong lo lắng, buồn đau...
 Nhưng lạ chưa, kìa, như mơ, Juan thấy
 Một khuôn mặt rất xinh, tuổi mười lăm, mười bảy.*

113

*Khuôn mặt cúi gằm hơn, đôi môi nhỏ
 Như muốn sưởi Juan bằng hơi ấm của mình.
 Và đôi tay dịu dàng như ngọn gió
 Xoa trán chàng, đôi má, cặp mắt xinh.
 Và nhân vật của chúng ta lúc đó
 Đáp lại thế này - tôi nghĩ cũng thông minh -
 Chàng thấy đỡ, bắt đầu đôi cử động,
 Rồi thở dài - Thế là Juan lại sống !*

114

Áo của mình, cô gái đem đắp khế
 Lên người Juan lúc ấy nửa lỏa lồ.
 Và đầu Juan, hai tay nàng nâng nhẹ,
 Áp vào lòng, vừa âu yếm vừa lo.
 Tóc của Juan ướt và dài như thế,
 Cũng được nàng gỡ sạch, vắt khô.
 Và lắng lẽ hồi lâu nàng lắng nghe tiếng đập
 Của cả trái tim Juan, cả tim nàng rất gấp.

115

Rồi sau đó, với người hầu - một cô gái,
 Tuy già hơn, nhưng nhanh, khỏe hơn nhiều -
 Nàng đưa Juan vào hang, nơi không người qua
 lại,
 Không ánh mặt trời, chỉ đá ướt và rêu,
 Rồi giữa cảnh âm u kia sợ hãi,
 Nàng nhóm lửa hồng, tiếng củi tí tách kêu.
 Trong ánh lửa lung linh, và diêm lẹ,
 Nàng đứng đó, như thiên thần giáng thế.

116

Trên vàng trán rất cao và trắng,
 Giữa mớ tóc xoăn là một dây tiền vàng.
 Đôi bím tóc màu nâu to nặng
 Và rất dài, chấm gót, rẽ sang ngang.
 Trong giới mình nàng cao hơn, cân, thẳng,
 Như có cái gì kiêu hãnh, cao sang.
 Nhưng suy kĩ, điều này không khó hiểu -
 Cô nào xinh, hơi kiêu là tất yếu.

117

Đôi bím tóc màu nâu, tôi nói vậy,
 Nhưng mắt đen như bóng tối ; và màu
 Của đôi mí cũng rất đen, đen nháy,
 Che những cái nhìn say đắm sắc và sâu.
 Và có thể nhiều khi đôi mắt ấy
 Bỗng nhìn ta, ta sợ, lánh xa mau
 Vì ta nghĩ : trước ta, một đôi rấn
 Đang nhả nọc xông ra định cắn.

118

Đôi má nàng luôn ửng hồng tươi sắc,
 Như hoàng hôn phớt đỏ trời chiều.
 Còn đôi môi, mới nhìn tôi dám chắc
 Khóị vị thở dài mà liên tưởng, dăm chiêu.
 Nàng rất xứng cho các nhà điêu khắc
 Chọn làm người mẫu tượng của tình yêu.
 Tượng luôn đẹp hơn người, nghe bảo thế,
 Tôi thì nghĩ đó là điều không thể.

120

Và người đẹp của ta đây, tôi sợ
 Khó mà ai lưu lại được cho đời.
 Tuy đơn giản nhưng áo nàng sắc sỡ
 Không giống áo dài ta vẫn thấy khắp nơi
 Ở đất nước Tây Ban Nha. Tôi nhớ
 Khi ra ngoài dự hội, vui chơi
 Các nàng chọn vải có màu giản dị.
 Kéo lê váy nghe sao mà huyền bí.

121

Còn nhân vật của chúng ta, phải nói,
 Sắc sỡ nhưng trông xinh đẹp lạ thường.
 Từ mái tóc để xòa như chải vội
 Đến cổ tay ngà đeo chuỗi ngọc dễ thương.
 Rồi vàng trán với dây tiền vàng chói,
 Rồi dây chuyền bằng đá quý, kim cương -
 Đẹp hết. Duy một điều, thú thật,
 Là chân nàng đi giày, nhưng ôi... không có tất !

122

Còn quần áo cô kia, tuy không khác,
 Nhưng vải xấu hơn, cũng sắc sỡ nhiều màu.
 Cô ta chẳng có vàng, nhưng có bạc
 Trang điểm trắng mình, và bạc đó nghe đâu
 Là cái vốn hồi môn. Còn chiếc khăn che mặt
 Cũng không bằng, nhưng na ná như nhau.
 Mắt cũng đen, cũng xinh, thừa các vị,
 Nhưng hơi lác và bé hơn một tí.

123

Thế là Juan được hai cô gái ấy
Cho uống, cho ăn, chăm sóc suốt ngày
(Thì phụ nữ bao giờ mà chả vậy -
Lấy việc giúp người làm sung sướng, làm may)
Xúp của họ có cái tên gì đấy
Mà trong thơ tôi dám chắc xưa nay
Từ cái thuở Asin của Hôme sôi nổi,
Ngon thì ngon, nhưng chưa ai thấy nói.

124

Họ là ai ? Bây giờ xin nói rõ,
Vì tính tôi là chúa ghét mập mờ.
Họ không phải là tiên hay này nọ,
Mà chỉ hai người con gái ngây thơ.
Trong hai cô, một cô hầu, điều đó
Rất dễ dàng đoán nhận ; còn cô
Trẻ đẹp hơn, con một người, thú thật,
Sống trên biển, chuyên làm nghề đánh bắt.

125

Vâng, đánh bắt - một dân chài từ bé,
 Ông ta nay vẫn tiếp tục hành nghề.
 Bắt cả cá, cả cái gì hơn thế,
 Và nghe đồn đã phát đạt rất ghê,
 Bằng cách cướp và buôn nô lệ.
 Ông bị đời lên án, trách chê,
 Nhưng cứ giàu, ngày càng thêm thế lực,
 Có bạc triệu, lại hành nghề thả sức.

126

Như tông đồ của Pête, ông bắt
 Tất cả ai vô phúc ghé qua nhà.
 Ông chăng lưới giữa thanh thiên bạch nhật
 Bắt những con tàu ngờ nghịch đi qua.
 Tàu và hàng, tất nhiên ông lấy tất
 Còn con người, các thủy thủ tài ba
 hay hành khách - ông biến thành nô lệ,
 Đến nước Thổ bán giá cao khá dễ.

127

Vốn gốc gác là một người Hi Lạp.
 Ông ta xây trên đảo một lâu đài
 (Hòn đảo nhỏ thuộc khu Cyclat) (1)
 Sống đàng hoàng, tôi nghĩ chẳng thua ai.
 Còn về việc ông ta nay phạm pháp,
 Việc bắt người - không biết đúng hay sai,
 Tôi chỉ biết lâu đài ông tuyệt diệu,
 Đủ tranh, tượng, bạc vàng - không gì thiếu.

128

Ông ta có chỉ một cô con gái
 Là Haidê, xinh đẹp đến mê hồn,
 Đẹp hơn cả gia tài cha để lại,
 Hơn cả số tiền rất lớn của hồi môn.
 Như chiếc cây xanh tươi và mềm mại,
 Trong dư thừa cô cứ thế lớn khôn.
 Nay đến tuổi, rất nhiều anh dạm hỏi,
 Nhưng Haidê đã thẳng tay từ chối.

(1) Một nhóm các hòn đảo nhỏ ở biển Êghe.

129

Một buổi sáng Haidê đang đi dạo
 Thấy Đôn Juan đang hấp hối một mình
 Trên bãi cát, hầu như không quần áo,
 Nên mới nhìn, nàng hoảng hốt, thất kinh.
 Nhưng vốn rất thương người, ai cũng bảo,
 Hơn nữa một chàng da lại trắng và xinh,
 Bị sóng đánh, nằm mê man, đói rét,
 Nàng không nỡ để anh ta phải chết.

130

Nhưng đưa thẳng anh ta về nhà bố
 Haidê cho hơi nguy hiểm phần nào,
 Vì làm thế là đưa Juan xuống mộ,
 Đưa chuột cho mèo, đem cá đặt đầu dao.
 Bố của nàng thông minh, nên vos (1)
 Sẽ mách làm gì và xử sự ra sao :
 Ông nhất định nuôi cho Juan béo khỏe
 Rồi sau đó - ra chợ trời nô lệ !

(1) Vos - tiếng Hy Lạp : trí tuệ, óc thông minh.

131

Thế là nàng, theo cô kia gợi ý
 (Chủ thường hay nghe ý kiến người hầu)
 Đưa chàng trai vào trong hang tạm nghỉ,
 Tiếp tục thế nào sẽ liệu kế bàn sau.
 Nàng rất thương Đôn Juan, thừa các vị,
 Kể điều này không khó hiểu lắm đâu :
 Lòng thương người, như thánh Pôn đã dạy,
 Sẽ mở cửa thiên đường cho ta thấy.

133

Để làm giường ngủ qua đêm, lúc ấy
 Họ trải áo bông, chăn ấm Juan nằm,
 Vì họ sợ anh chàng đau, tỉnh dậy.
 Và cuối cùng, như thế chẳng yên tâm.
 Họ còn đắp lên Juan hai chiếc váy
 Sau khi thề nhất định sẽ đến thăm
 Mờ sáng mai, không quên mang một ít
 Trứng, cà phê, bích qui, bơ và thịt

136

Rồi với dáng rất suy tư, căng thẳng,
 Từ biệt Juan, nàng bịn rịn ra về,
 Dẫn Dôie (tên cô hầu) im lặng,
 Và cô này rất hiểu ý Haidê,
 Vì thực ra cô ta, xin nói thẳng,
 Tuy hơn nàng hai tuổi, chẳng gì ghê,
 Nhưng chừng ấy, theo tôi, khi biết nghĩ,
 Cũng đủ hiểu khá nhiều điều tế nhị.

137

Trời rạng sáng, Juan vẫn chưa tỉnh dậy,
 Vẫn say sưa trong giấc ngủ ngon lành.
 Cả tiếng suối róc rách kêu gân đấy,
 Cả mặt trời, cả sóng vỗ xung quanh,
 Juan không biết, vẫn ngủ say, vẫn ngáy,
 Đúng như người vừa mấy tháng lênh đênh
 Trên biển cả. Chính ông tôi điều đó
 Viết trong cuốn *Naratives* (1) rất rõ.

(1) Tiếng Anh : truyện kể. Ông của Bairo, là Giôn Bairo, trong cuốn sách này (in ở Luân Đôn 1768) đã nói về những chuyện phiêu lưu gian khổ của mình và các bạn ở bờ biển Patagôni trong một lần thám hiểm vòng quanh thế giới.

138

Còn Haidê thì không sao ngủ được,
 Thức suốt đêm, mơ với mộng đủ điều.
 Nàng nằm mơ thấy tàu chìm xuống nước,
 Và xác những chàng trai trẻ đáng yêu
 Nằm trên cát. Nàng tung chăn dậy trước,
 Gọi cô hầu và nô lệ dậy theo.
 Những người này tất nhiên đang muốn ngủ,
 Nên lúng búng trách tính tình cô chủ.

142

Haidê chạy về phía hang vắng vẻ,
 Dấu chân in xinh xắn trên đường.
 Những tia nắng đầu tiên hôn rất khẽ
 Lên môi nàng đang mát dịu hơi sương
 Mới nhìn nàng, rất xinh tươi, diễm lệ,
 Ta dễ nhầm là Phêmit (1) dễ thương.
 Cái đáng quý của nàng còn ở chỗ
 Khác các thần nàng không tan trong gió.

(1) Một nữ thần của thần thoại Hi Lạp

143

Nàng rón rén đi vào hang và thấy
 Juan chúng ta - các vị biết, lúc này
 Như đứa trẻ đang nằm yên chưa dậy -
 Nàng ngập ngừng lo nghĩ chuyện không hay.
 Vâng, nàng sợ, nhưng cũng liền sau đây
 Đã dịu dàng cúi xuống đưa tay
 Sửa lại gối, tìm thêm chăn, nàng đắp
 Và nín thở lắng nghe tim chàng đập.

144

Như Đức Chúa bên con chiên hấp hối,
 Cúi bên Juan, nàng âu yếm vỗ về,
 Mà anh ta chẳng hay gì, khốn nỗi,
 Chỉ tựa mình ú ớ nói trong mê.
 Còn Dôê thì lúc này đang vội
 Thái bánh mì, luộc trứng, nấu cà phê,
 Vì cô biết hai người kia chắc chắn
 Sẽ đòi ăn, nên nhanh tay làm sẵn.

147

Juan nằm im tay và chân duỗi thẳng
 Như người đang hấp hối trên giường,
 Trán in rõ những nếp nhăn cay đắng
 Của bao ngày trên sóng dữ đại dương,
 Chỉ đôi má là ửng hồng sắc nắng
 Buổi chiều tà nhợt nhạt mờ sương ;
 Mái tóc đẹp xoăn và dài để xõa
 Còn ẩm ướt, lẫn mùi thơm biển cả.

148

Nàng cúi xuống... và Đôn Juan lúc đó
 Vẫn ngủ say trong hai cánh tay nàng,
 Như cây liễu đứng yên khi lặng gió,
 Như đêm về biển không sóng, mênh mang,
 Và yêu, đẹp như thiên nga nhỏ,
 Như bông hồng sắp héo... Đôn Juan
 Nói tóm lại, rất, rất xinh, thừa các vị,
 Tuy sau vụ vừa qua, da hơi vàng một tí.

173

Với Haidê, là niềm vui khó tả
 Khi thấy Juan, khi xấu hổ cúi đầu
 Cùng Juan đứng, môi kề môi, áp má,
 Khi hai người cùng im lặng hồi lâu.
 Nàng mong muốn chia cùng chàng tất cả,
 Và rất buồn lo nếu phải xa nhau.
 Juan là của Haidê, là kho báu -
 Đây lần đầu nàng yêu, tôi không giấu.

174

Hơn một tháng Haidê, thừa các vị,
 Tới thăm Juan rất đều đặn hàng ngày,
 Và việc ấy nàng tình khôn giấu kĩ
 Nên mọi người sống cạnh chẳng hề hay.
 Rồi một hôm ông bố nàng chuẩn bị
 Lại dong buồm ra biển như xưa nay -
 Không phải để bắt Lô (1) hản thế,
 Mà bắt tàu lấy hàng và nô lệ.

(1) Theo thần thoại Hi Lạp, là người tình của thần Dớt, phải chịu nhiều đau khổ và luôn bị thần Hécmet đuổi bắt.

176

Được tự do, và tất nhiên vì thế
Gặp nhiều hơn và nói chuyện cũng nhiều
Vốn thông minh, Juan bây giờ có thể
Nói một lời : “Ta đi dạo, em yêu !”
Vì chán cảnh trong hang sâu vắng vẻ
Phải một mình nằm tư lự, dăm chiêu.
Juan rất thích được cùng nàng đi dạo,
Cùng chờ trăng, ngắm hoàng hôn mờ ảo.

184

Họ cứ thế bước đi trên cát lạnh
Giẫm chân lên những viên sỏi nhiều màu,
Những vỏ ốc và vỏ sò lấp lánh,
Cả hai người im lặng dắt tay nhau
Trên vách đá bao đời nay sóng đánh
Thành những hình quái dị... Hồi lâu
Họ ngồi đấy, nghe bên mình sóng vỗ
Và chiêm ngưỡng hoàng hôn đang rực đỏ.

185

Vâng, họ ngắm hoàng hôn lui tắt
 Đang nhuộm đỏ đại dương và bầu trời,
 Ngắm ngôi sao cô đơn đang nháy mắt,
 Ngắm trăng tròn trên ngọn sóng đang bơi.
 Họ ngắm biển, ngắm cây, rồi ngắm đất,
 Ngắm bốn bề, nhưng thật lạ, khắp nơi,
 Họ chỉ thấy mất nhau, vì sao tôi không biết,
 Rồi họ hôn, một cái hôn tha thiết.

186

Một cái hôn, rất, rất dài, quả thế,
 Và thu gọn, tất nhiên, trong cái hôn này
 Là sắc đẹp, tình yêu, tuổi trẻ
 Và những tâm hồn rạo rực mê say.
 Cái hôn đó, theo tôi, có thể
 Gây trong lòng động đất mà không hay,
 Hoặc động tim là một điều chắc chắn.
 Bao nhiêu độ - tùy hôn dài hay ngắn.

187

Dài ở đây ta không đo bằng mét,
 Mà bằng giây, bằng phút hoặc bằng giờ.
 Quả cái hôn rất dài, tôi không phét,
 Nhưng họ xem bằng một khoảnh khắc trong mơ,
 Vì tất cả trên đời họ quên hết,
 Để mình chìm trong hạnh phúc ngây thơ
 Họ say đắm như con ong hút mật
 Bay xuống đậu trên bông hoa đẹp nhất.

188

Họ đơn độc, nhưng không như người khác
 Bị giam trong lạnh lẽo bốn bức tường.
 Bên chân họ là vàng trắng dát bạc,
 Biển thâm thì, cây ngái ngủ trong sương
 Làm họ thấy như rơi vào cực lạc
 Giữa thanh bình yên tĩnh và yêu thương.
 Họ bên nhau, tưởng trên đời còn lại
 Chỉ hai người, hai tâm hồn sống mãi.

189

Họ không sợ mất tai ai nhòm ngó,
 Không sợ đêm đang tối sẫm trên đầu.
 Tuy khác tiếng nhưng tình yêu giúp họ
 Qua những lời vô nghĩa, hiểu, tin nhau.
 Cái ngôn ngữ của tình yêu không khó -
 Liếc, thở dài là đủ, có gì đâu.
 Nhờ Êva, từ khi nàng phạm lỗi,
 Với tình yêu, thở dài là tiếng nói.

190

Không thê thốt, không nghi ngờ, gạn hỏi,
 Cũng không bắt người yêu phải thê.
 Chưa từng biết thê nào là giả dối,
 Chẳng nói trung thành hay phụ bạc, Haidê
 Chỉ biết yêu bằng trái tim sôi nổi.
 Bằng tấm lòng trong trắng, say mê,
 Mà không biết nhiều khi tình yêu là đau khô,
 Là bao cái rất buồn, rất đáng lo vì nó.

192

Vâng, hôm ấy trời sao yên tĩnh lạ,
 Làm ai ai cũng xao xuyến trong lòng.
 Họ lại trẻ và yêu nhau ghê quá,
 Lại vắng người, nên các vị biết không,
 Họ quyết định một điều mà hậu quả
 Đã được ghi trong Kinh Thánh - cuồng phong
 Dưới địa ngục sẽ trút lên đầu họ
 Trận mưa băng vì những trò căm đồ.

193

Ôi Haidê, ôi Đôn Juan, có lẽ
 Chưa có ai thơ mộng thế bao giờ.
 Chỉ Adam và Êva là có thể
 So với hai người. Qua Kinh Thánh, qua thơ
 Haidê biết - tôi rất tin là thế -
 Về con sông dưới địa ngục, Xtico,
 Nhưng nàng quên cái điều này đáng sợ
 Đứng vào lúc lẽ ra nàng phải nhớ !

194

Trong vòng tay của mình rất trắng
 Nàng ôm Juan, Juan âu yếm cúi đầu
 Vuốt tóc nàng, và cả hai im lặng
 Cùng mãi ngắm trăng vàng trong mắt nhau.
 Và cứ thế, giữa đêm khuya thanh vắng
 Hai người ngồi như một cặp chim câu
 Đang say đắm - nửa trần trường, trông họ
 Rất cô điển, như người Hi Lạp cổ.

195

Hơi thấm mệt ít nhiều, sau đây
 Juan ngủ quên không biết tự lúc nào
 Trong tay nàng. Và Haidê thấy vậy
 Ôm chặt chàng âu yếm, dịu dàng sao.
 Hết nhìn Juan với nhiệt tình nồng cháy,
 Nàng một mình lơ đãng ngắm trời sao,
 Và trái tim, trái tim nàng thôn thức
 Bên tim Juan nàng đang ôm trên ngực.

198

Nàng ngây ngất ngấm Đôn Juan - cứ thế
Giữa trời khuya yên tĩnh, một mình
Với tình yêu, với núi cao vắng vẻ,
Biển đập dòn những đốm sáng lung linh.
Trông bề ngoài thì Haidê lẳng lẽ
Nhưng trong lòng đang nổi sóng rất kinh.
Đêm, sao nép vào nhau, nghiêng ngó
Nhấp nháy ngấm mắt nàng đang ửng đỏ.

199

Ôi tình yêu, người là nguồn hạnh phúc,
Nhưng người gây nguy hiểm cũng khá nhiều,
Vì phụ nữ đời mình không ít lúc
Đặt trước con bài may rủi của tình yêu,
Và nếu mất - là buồn đau, tủi nhục,
Chút ngọt ngào mà cay đắng bao nhiêu !
Yêu, phụ nữ tự bắt mình đau khổ
Và bắt cả chúng ta đau theo họ.

204

Thế là họ đã kết hôn - sao sáng
 Trên trời cao nhấp nháy thay đèn,
 Và linh mục là vị thần im lặng,
 Làm chứng hai người - hai dãy núi hai bên ;
 Và giường cưới đêm tân hôn - hoang vắng,
 Giữa hài hòa thơ mộng cảnh thân quen.
 Họ sung sướng trong tình yêu ngây ngất,
 Xem mình chủ của thiên đường trái đất.

208

Còn Đôn Juan thì sao đây, không lẽ
 Anh ta quên cô bạn cũ năm nào ?
 Câu hỏi khó, khó vô cùng, quả thế,
 Tôi xin hàng, không biết trả lời sao.
 Cũng có thể lỗi vì trăng ? Có thể -
 Sáng chi hoài cho lòng dạ nôn nao.
 Trăng đã sáng, lại tròn, thừa các vị,
 Là nhất định sẽ làm ta suy nghĩ.

209

Tôi là anh vốn không ưa thay đổi,
 Và tất nhiên rất khinh ghét những người
 Trong tình yêu không trung thành, giả dối,
 Thay vợ chồng như thay áo, than ôi.
 Tôi là thế, nhưng vừa qua dự hội,
 Gặp một nàng rất xinh đẹp, và tôi
 Xin thú thật, ra về đêm nhớ nhớ
 Và suy nghĩ khá nhiều điều dễ sợ.

210

May Lí Trí kịp nhắc tôi, may quá :
 “Phải làm sao giữ trọn đạo vợ chồng !”
 “Vâng, hửn thế, - tôi cướp lời vội vã, -
 Nhưng môi nàng, đôi má, cặp mắt trong
 Sao khó quên... Nàng là ai ? Quen, lạ ?
 Có gia đình, tôi muốn biết, hay không ?”
 Lí Trí đáp, nhìn tôi, tôi phát ngượng :
 “Anh thôi cho, từ nay đừng tơ tưởng !”

CUỘC HÀNH HƯƠNG CỦA SAIN HARÔN

(CHƯƠNG MỘT)**2**

Anbiôn xưa (1) có một chàng trai trẻ
 Không tu thân mang cái tốt cho đời,
 Để năm tháng trôi qua, quá hững hờ, quá dễ,
 Trong trụy lạc đêm ngày, trong yến tiệc vui chơi.
 Vâng, anh chàng không xấu hổ, khắp nơi
 Trò thể tục chỉ vui đầu mê mải,
 Mọi công danh đều chán hết trên đời.
 Trừ cốc rượu và niềm vui trai gái
 Và nhóm bạn chung chăn, chung chai sang hèn
đủ loại.

4

Như con bướm trong những ngày nắng đẹp
 Nhờn nhơ bay đây đó la cà,
 Sain Harôn mải mê vui thả phép,
 Không biết ngày tàn, không biết đêm qua.
 Nhưng bất ngờ đang giữa độ ra hoa,
 Chàng bỗng thấy cuộc đời mình bất hạnh.
 Đau khổ cô đơn trong nhung gấm lụa là,
 Ôi tất cả, chàng coi khinh, muốn tránh
 Và quê hương thân yêu chàng chỉ xem là nắm
mồ cô quạnh.

(1) Một thành phố cổ Hi Lạp

10

Sain quyết định ra đi lặng lẽ.
 Chàng không quên, nhưng không báo mẹ già
 Cả em gái chàng yêu thương đến thế
 Cũng chẳng được chàng cho gặp trước lúc xa.
 Và gửi mình cho sóng biển, bôn ba,
 Chàng im lặng, nhưng tim thầm đau khổ.
 Ai đâu tiên phải xa nước, xa nhà
 Người ấy biết nên hay không, điều đó.
 Ôi vĩnh biệt, buồn, than... Ích gì đâu thế này,
thế nọ.

11

Bao ruộng đất, công danh, lâu đài, tước lộc
 Và những lúc say sưa cốc rượu tràn đầy,
 Và phụ nữ - ôi tuyệt vời bao mái tóc,
 Bao ánh mắt chân tình, bao âu yếm bàn tay,
 Cái một thời chàng say đắm ngất ngây
 Và có thể bắt thánh thần mắc tội...
 Ôi tất cả thân quen, khoái lạc bao ngày -
 Chàng bỏ ra đi, tìm những miền nắng chói,
 Nơi phương Nam xa xôi, chàng đi, qua biển gào
sóng dội.

12

Thuyền cất neo, buồm căng và gió lộng
 Đưa Harôn đi xa bến, lên đường.
 Thuyền lắt lư xa xa dần theo sóng.
 Cây trên bờ mờ nhạt khuất trong sương.
 Có thể chàng đang lưu luyến quê hương,
 Tư lự giữa biển trời yên lặng,
 Không khóc than như bao khách đi đường,
 Không thở dài lo tháng năm đằng đẳng,
 Chàng đứng im, băng khuâng, thả hồn theo sóng
 trắng.

13

Khi mặt trời rơi lên muôn ngọn sóng,
 Chán hoàng hôn, chàng bỗng nhớ cây đàn.
 Người bạn lớn khi tâm hồn xao động,
 Khi lòng chàng mây phủ kín chưa tan.
 Và bây giờ, theo tiếng nhạc miên man,
 Chàng khẽ hát bài ca buồn vĩnh biệt
 Đêm dần buông, che kín buổi chiều tàn
 Sóng thôn thức vờn theo nhau mãi miết
 Và con thuyền cứ trôi, cứ trôi giữa tiếng đàn
 da diết...

(1) *

Ôi vĩnh biệt, quê hương vĩnh biệt
 Bờ xanh yêu dấu tan mờ
 Trong sóng cuốn. Chim kêu da diết,
 Chiều tà, chao cánh bơ vơ.
 Nhắm thẳng hướng mặt trời đang lặn,
 Thuyền ta lướt sóng một mình.
 Vĩnh biệt nhé, mặt trời, đến sáng,
 Ta buồn, vĩnh biệt nước Anh.

(2)

Đêm sẽ qua, mặt trời lại dậy,
 Tất cả bùng lên, chói lòa,
 Và sóng biếc, trời xanh ta thấy,
 Nhưng không thấy lại quê ta.
 Giờ tối âm, lâu đài hoang vắng
 Nhà ta đơn chiếc, tiêu điều.
 Chỉ tiếng chó kêu trong im lặng,
 Sân, tường phủ kín dây rêu...

* Kể từ khổ thơ này là 10 khúc đàn ca của Harôn chơi.

(3)

“Này, anh hâu, sao anh tư lự,
 Sao anh than khóc một mình ?
 Lại cùng ta ! Hay vì sóng dữ,
 Hay vì gió buốt da anh ?
 Ô, đừng khóc, đừng buồn như thế,
 Thuyền ta vững chắc thế này,
 Cả con chim đại bàng không thể
 Nhẹ nhàng hơn thế tung bay”.

(4)

“Không, cứ mặc xung quanh gió nổi,
 Sóng trào cứ mặc, thưa ông.
 Con đâu sợ, nhưng con phải nói
 Rằng con đau xót trong lòng.
 Vì bố mẹ hôm qua từ già,
 Từ nay con đã xa rồi,
 Nên đời con ngoài ông, tất cả
 Chỉ còn có Chúa mà thôi.

(5)

Bố không khóc, tiễn con trước ngõ,
Cầu nguyện, chúc con lên đường,
Nhưng mẹ sẽ suốt đời đau khổ
Nhớ người con sống tha phương...”
“Thôi, thôi đủ, anh hầu, có lẽ
Khóc than cũng chẳng ích gì.
Giá như người, lòng ta cũng thế,
Biết buồn trước lúc ra đi !

(6)

Còn vệ sĩ, sao anh vô cớ
Không đau tái mặt, chau mày ?
Hay quân Pháp chặn đường, anh sợ,
Hay vì gió lạnh ? Lại đây !”
“Có lúc nào, thưa ông, ông thấy
Tôi run trước giặc, lúc nào ?
Nhưng ý nghĩ bỏ nhà như vậy
Làm lòng tôi mãi nôn nao.

(7)

Lâu đài ông, và tôi - nhà nhỏ
 Bên hồ, gần nhau, thừa ông.
 Ôi từ nay con tôi đợi bố
 Và vợ cô đơn chờ chồng..."
 "Thôi, thôi đủ, giờ anh, vệ sĩ,
 Buồn lo là hợp thường tình,
 Nhưng xa nước lẫn này ta chỉ
 Mỉm cười, tất cả coi khinh.

(8)

Vì nước mắt đàn bà ta thấy
 Mấy may không tí chân thành.
 Gặp người mới, than ôi, hết thấy
 Nỗi buồn, nước mắt tan nhanh.
 Ta không tiếc ngày xưa để dãi
 Mà say sóng gió lên đường,
 Ta chỉ tiếc ra đi, bỏ lại
 Không gì đáng để yêu thương.

(9)

Và bây giờ một mình đơn độc,
Lên đèn trên sóng, xa nhà,
Ai người đáng cho ta thương khóc ?
Ai người đang khóc vì ta ?
Chỉ con chó ta nuôi có thể
Còn nhớ thương ta ít nhiều,
Nhưng người khác cho ăn, nó sẽ
Quên người chủ trước từng yêu...

(10)

Thuyền ta ơi, lao lên phía trước,
Lao lên, rẽ sóng làm đường,
Mang ta đi, đi đâu cũng được,
Nhưng không trở về quê hương !
Chào biển biếc, trời xanh, mây trắng,
Chào người, con gió hiền lành !
Chào dãy núi mờ xa im lặng,
Xin chào vĩnh biệt nước Anh..."

45

Kia, Xêvin, Sain Harôn dừng bước.
 Thành phố xinh tươi, kiêu hãnh, muôn màu
 Đang tự do, nhưng mây đen xâm lược
 Đã kín bầu trời, thấp thoáng bóng điều hâu.
 Thành phố sẽ điêu tàn, ngày ấy chẳng xa đâu !
 Bao chúa đến, phá tan tàn tất cả.
 Cường số mệnh xưa nay, nếu có được phép màu
 Chắc thành Tia, Toroa (1) không bao giờ bị phá,
 Và cái tốt được đề cao đã luôn thắng cái tồi
 hèn hạ.

46

Nhưng say sưa trong vui chơi truy lạc,
 Thành phố không hay tai họa đang kề,
 Vẫn nhớn nhọc trong hát cười biếng nhác,
 Hết thấy các nhà yêu nước vẫn còn mê.
 Và không phải tiếng kèn chiến đấu ta nghe,
 Mà tiếng đàn tình yêu suốt đêm ngày to nhỏ.
 Ôi Xêvin, trong bóng tối nào nề,
 Đọc các bức tường xiêu đây đó
 Tội ác, gái đêm lân đi khắp mọi nhà mọi ngõ.

(1) Hai thành phố trong các truyền thuyết Hi Lạp.

47

Người nông dân và vợ con thì không vậy,
 Ngủ không yên, luôn nơm nớp co mình.
 Vườn ạnh ta, dần nho xanh nhường ấy
 Nay sập hoàn toàn vì cơn gió chiến tranh.
 Và chẳng bao giờ dưới những chòm sao xanh
 Còn được nhẩy điệu Fado^{gô} cùng bạn...
 Ôi nếu vua biết nỗi khổ dân lành,
 Thì xương máu nhân dân lẽ nào vua đem bán
 Để đổi chút vinh quang ; và tử thần không ra oai
hung hãn.

48

Hãy nhìn xem, dẫn đàn trâu thong thả,
 Chàng trai kia đang vui hát bài gì ?
 Về tình yêu, về men say, hoa lá,
 Như đã bao lần anh hát dọc đường đi ?
 Không, bây giờ là Viva el Rey ! (1)
 Anh đang hát, nhưng chau mày, chợt nhớ
 Về vua Sác-lơ (2) nhu nhược chẳng biết gì
 Cùng vợ hãnh, con hoang dâm đáng sợ,
 Đứa phản quốc, hại dân, khát máu người
bất lương càn rỡ.

(1) Tiếng Tây Ban Nha - Đức vua muôn năm ! Khẩu hiệu của những người yêu nước Tây Ban Nha.

(2) Vua Sác-lơ IV (1748-1819) nhu nhược, để hoàng hậu nắm hết quyền.

49

Những mảng tường xiêu các lâu đài đây đó
 Của quân Mô bên vách đá mọc dày ;
 Những vết chân ngựa hằn trên đất đỏ,
 Những đám cỏ vàng lửa xém, khói còn bay...
 Tất cả nói một điều : Giặc đã tới nơi đây,
 Andalusia. Kia, tháp canh, trại lính,
 Và du kích - nông dân vây ráp giặc nơi này,
 Những người nông dân bây giờ còn kiêu hãnh
 Chỉ ta xem dãy núi cao nơi ngày xưa đua ganh
 sức mạnh.

50

Trên mũ dân ở đây, Sain thấy
 Ai cũng mang một băng đỏ ra đường.
 Và tai họa cho ai không làm vậy,
 Vì đó là lòng chung thủy với quê hương.
 Vì dao đã sẵn sàng trị tội, nó không thương,
 Và quân Pháp từ lâu rồi, có lẽ
 Đã thất kinh, lo cuốn gói lên đường
 Nếu những lưỡi dao kia sắc và nhanh như thế
 Thắng đại bác hay thắng đao, gươm có thể.

51

Từ trên đỉnh Môrena (1) mờ mịt
 Các họng súng từ lâu đã chia xuống đồng.
 Và đưa mắt nhìn ra xa, xa tít
 Là những con đường gầy khúc, vòng cong,
 Những ụ súng, đường hào ngập nước như sông.
 Dãy cọc thép, trạm gác canh không mỏi,
 Ngựa thắt yên cương, tất cả một lòng
 Và đạn chất thành đồng cao vàng chói,
 Chờ giặc đến, hai bên sẽ đánh nhau dữ dội.

52

Những chàng trai, giỏi, thông minh nhường ấy,
 Tây Ban Nha, ôi phải chết sao đành ?
 Không còn gì hơn ư, không lẽ,
 Ngoài mất nước, đầu hàng, nhục nhã, nắm mồ
xanh?
 Hay tạo hóa phũ phàng bắt phải thế đời anh,
 Mà nước mất, lời than, Tây Ban Nha, không thấy?
 Và chiến đấu bao gương dũng cảm quên mình
 Đều vô ích, bao hi sinh cũng vậy ?
 Cả máu nóng, tình yêu, tuổi xuân, chiến công
xưa lừng lẫy ?

(1) Bairon đi qua núi Môrena trước khi quân xâm lược tới, nhưng lúc đó nhân dân đã chuẩn bị sẵn sàng đón chúng.

54

Và vì thế Tây Ban Nha, có phải
 Người con gái quê anh cất kim chỉ, xếp đàn, (1)
 Với bài hát trên môi, không hề sợ hãi
 Đi ra chiến trường, nơi tiếng súng đang ran ?
 Cũng cô gái hôm nào còn nổi tiếng nhất gan,
 Mũi kim đâm, tiếng cú kêu hốt hoảng,
 Nay giẫm lên trăm xác chết, máu tràn,
 Thoăn thoắt giữa rừng gươm lấp loáng
 Như nữ thần Minerva (2), hay thần chiến tranh
 liều mạng.

55

Nghĩ về nàng, ta say sưa ngưỡng mộ,
 Nhưng giá ta biết được thường ngày
 Nàng xinh đẹp ra sao ! trước gió
 Mái tóc nàng như sóng, bập bênh bay.
 Và dáng điệu, nụ cười, đôi mắt ngát ngây
 Không bút vẽ và thơ nào tả nổi.
 Thật khó tin : một cô gái thế này
 Bằng con mắt Gôgôn (3) sáng chói
 Đã thiêu cháy quân thù, dẫn đoàn quân ào lên,
 dữ dội.

(1) Trong số nghĩa quân bảo vệ thành Xaragôx có một cô gái tên là Aguxlina nổi tiếng tài giỏi và dũng cảm.

(2) Nữ thần thông minh, giỏi đánh nhau của thần thoại Hi Lạp.

(3) Theo thần thoại Hi Lạp, Gôgôn có đôi mắt nhìn ai, người ấy hóa thành đá.

56

Người yêu bị thương, nàng buồn nhưng
không khóc.
Người cầm cờ hi sinh, nàng đi trước dẫn đầu.
Ai không theo, nàng rửa nguyên cay độc.
Nghe tiếng nàng, giặc trốn giẫm lên nhau.
Ai có thể như nàng, biết san bớt nỗi đau,
Biết trả thù khi quê hương máu chảy !
Khi có ai thất vọng, cúi đầu,
Nàng biết khuyên anh ta đứng dậy,
Biết làm quân Gôn rút lui, nhục và thua
nuông ăy.

57

Không có máu Amadôn, phụ nữ
Tây Ban Nha tế nhị và dịu dàng.
Dù giặc đến không bao giờ do dự,
Sát cánh cùng chông ra trận, súng vai mang.
Cả trong phút hiểm nghèo vẫn giữ nét cao sang,
Nhưng khứng khiếp như chim bồ câu mẹ
Bị tước mất con, đến chết vẫn không hàng.
Về đạo đức, lương tâm, tính tình, nghi lễ,
Hơn bao cô nước Anh sống pù hoa, lả lơi, buồn
tẻ.

Ôi Parnasse ⁽¹⁾ bây giờ người ta thấy,
 Không phải trong mơ, trong câu chuyện năm nào
 Người sùng sững trước ta, oai nghiêm, lộng lẫy
 Trong bộ áo choàng tuyết trắng, vút lên cao.
 Trước vẻ đẹp diệu kì, hoang dã, thanh tao,
 Ôi, Parnasse, đàn thơ ta không im lặng.
 Ta, một kẻ hành hương khiêm tốn cúi chào,
 Chỉ mong người từ kia, nơi tuyết trắng
 Gửi cho ta, một tiếng thôi, như tiếng đàn Nàng
 Thơ xưa vắng vắng.

61

Đã bao lần trong mơ ta khao khát
 Có những phút bên người yên tĩnh thế này,
 Nhưng than ôi, ước mơ nay đã đạt,
 Ta xấu hổ vì mình bất lực, thơ ngây.
 Và nhớ lại rất nhiều ca sĩ lớn xưa nay
 Hát về người, ta then thùng uốn gối
 Trước bức màn che mây trắng phủ dày...
 Vâng, Parnasse, ta im, thơ không sao viết nổi,
 Chỉ thăm vui ; trước ta là người trên cao kia,
 . vôi vôi.

(1). Ngon núi ở Đenphi, được xem là Thi Sơn. Bairo đến đây ngày 16 tháng 12 năm 1809.

62

Nhưng bất được đàn ta im dẫu dễ,
 Khi lời thơ trôi dạt trong lòng,
 Khi người khác ca về người hay thế,
 Tuy chẳng một lần họ được đến đây trông.
 Và dẫu bây giờ vắng bóng Apôlông,
 Lâu đài xưa thần thi ca sụp đổ,
 Nhưng phảng phất đâu đây trong cơn gió
hương nồng,
 Trong yên tĩnh hang sâu, bên thác gầm sóng vô,
 Cùng tiếng nhạc du dương và tiếng thần linh
thiêng nào đó.

63

Ôi, Parnasse, mãi về người ta viết,
 Ta bỏ quên câu chuyện của mình
 Về đất nước Tây Ban Nha bất diệt,
 Về những con người nơi đó dám hi sinh,
 Về tất cả những gì thành biểu tượng đấu tranh
 Vì tự do. Bây giờ quay trở lại.
 Nhưng xa người, ôi, Parnasse, một cảnh,
 Hay một lá của Đáphnê ta muốn hái,
 Để làm chúng ta đến đây và trong ta người sống
mãi.

65

Xêvin đẹp và giàu sang nhường ấy,
 Cũng như xưa, nay nổi tiếng bốn bề.
 Nhưng Cadiz, người còn hơn như vậy,
 Dù vẫn còn lắm cái đáng cười chê.
 Nhưng đời này, ôi thói xấu gớm ghê,
 Máu đã nóng, ai là người cưỡng nổi !
 Thói xấu bên ta âu yếm, vô về,
 Như rắn độc quấn đầu ta đau nhói
 Luôn biến dạng, thích nghi, luôn dẫn ta sâu vào
 vòng tội lỗi.

67

Từ sáng đến khuya, từ khuya đến sáng
 Phố xá ở đây tấp nập, đầy người.
 Đủ các mốt, áo khăn và mũ mạng
 Xen lẫn hoa hồng từng bó lớn còn tươi.
 Đâu cũng tiệc tùng, đâu cũng vui chơi,
 Anh đã đến là phải say cảm dỗ.
 Tất cả chìm trong cơn say lớn cuộc đời
 Của Cadiz, nơi ăn chơi vô độ,
 Nơi tôn giáo và tình yêu ôm nhau đi giữa phố.

68

Chủ nhật đến, một ngày vui yên nghỉ.
 Ta thử xem Cadiz đón thế nào.
 Đây, nghe không, tiếng cười reo ồn ã
 Từ chỗ đấu bò đang vọng tới vui sao.
 Ở đây, né mình tránh những mũi dao,
 Bò đực rống, bất ngờ lao vụt lại.
 Hoan hô ! Hoan hô ! Người thi đấu ngã nhào,
 Còn con ngựa, ruột lòi ra, khắc khoải.
 Cánh phụ nữ ngồi xem vẫn say sưa, không đau
 buồn, sợ hãi.

69

Và chủ nhật ở Luân Đôn cũng thế,
 Cũng không ai làm việc ngày này.
 Trong những bộ áo quần sang, đẹp đẽ,
 Từng đám người giàu đi dạo đó đây.
 Suốt cả tuần hít bụi bẩn, hôm nay
 Những người thợ cũng ra ngoài, nhàn rồi.
 Ra ngoài ô, xe các loại đi đây,
 Ngựa kéo xe lê chân đi mệt mỏi,
 Và đi bộ hai bên là cánh dân ăn chơi luôn
 cười nói.

70

Một số đến Rismôn Hin chơi đỡ mệt.
 Trên sông Thêmx một số bơi thuyền.
 Một số khác đến Vare hay Haighét. (1)
 Không ít người thơ thần dạo công viên.
 Không ai ngày nay một chỗ chịu ngồi yên,
 Rủ nhau đến viếng Thần Sừng (2) huyền bí.
 Cũng không ai tiếc sức hoặc tiếc tiền
 Trong việc gọi hồn ma bóng quỉ,
 Và múa hát say sưa tới đêm, chùng nào chán
 muốn quỉ.

71

Đâu cũng thế, nhưng than ôi, phần nhất
 Vẫn là người, Cadiz, hãy soi mình !
 Chuông chín tiếng vừa kêu to, chủ nhật,
 Là thành phố vội vàng tay đếm hạt, cầu kinh.
 Cả thành phố cúi đầu mong Đức Mẹ Đồng Trinh
 (Mà Đức Mẹ chỉ một thôi, ít quá),
 Mong được tha bao tội lỗi của mình,
 Rồi già trẻ, gái trai kéo nhau đi vội vã
 Vào rạp xiếc hôm nay, ai cũng mong tìm
 cái vui, cái lạ.

(1) Một số địa danh ở Luân Đôn.

(2) Một phong tục vui của người Anh.

72

Xiếc mở cửa - Một đấu trường rất rộng.
 Khán giả chen nhau trên ghế, ồn ào.
 Kèn chưa thổi, đã không còn chỗ trống,
 Đủ các loại người : giàu, đói, thấp, cao,
 Quý tộc, dân thường - nhưng phải nói nhiều sao,
 Là các bà, các cô mắt đưa đi, liếc lại
 Cứ như nhắm vào ta mà bắn tên vào,
 Nhưng chẳng chét ai đâu, đừng trông mà sợ hãi
 Chỉ trong thơ, chàng trai mới hi sinh vì mắt đen
 cô gái.

82

Sain từng yêu nhiều lần, nhưng có lẽ
 Nói là mơ chắc đúng hơn nhiều.
 Vì mơ và yêu suy cho cùng, cũng thế,
 Nhưng tìm chàng xưa háo hức bao nhiêu,
 Nay giá lạnh lâu rồi, chàng đã biết tình yêu
 Là đau khổ, tuy bề ngoài lộng lẫy
 Và hứa hẹn cho ta hạnh phúc bao điều,
 Sain đã yêu, say sưa, đã thành công, thì đấy,
 Tất cả bay đi, để trong tim một nỗi buồn
 âm thầm như vậy.

83

Nhưng tim chàng vẫn còn yêu cái đẹp,
 Tuy với cách yêu tỉnh táo của người già ?
 Không phải khôn ngoan trước mắt chàng đã khép
 Không cho nhìn cuộc sống phù hoa.
 Nắm tất cả các điều tội lỗi xấu xa,
 Giờ trong tim mọi ước mơ, tình cảm
 Đã nằm im, chàng chẳng thấy mặn mà
 Với những cái người đời đang cố bán,
 Và mặt chàng luôn mang một nét chung :
chán đời, ảm đạm.

84

Với mọi người, chàng cố xa, không tiếp xúc,
 Tuy thâm tâm không ghét họ khi nào.
 Miệng vẫn hát, vẫn cười vui không ít lúc,
 Nhưng lòng chàng vui hát chẳng là bao.
 Và vẫn thấy đời mình cô quạnh làm sao,
 Một đêm trắng trong tiếng đàn vắng vắng.
 Bên cô gái, mùa xuân, trăm ý nghĩ dâng trào,
 Chàng cầm bút, thách cuộc đời cay đắng.
 Và bài thơ sau đây, cho cô, như xưa chàng
viết tặng.

Tặng INEZ

(1)

Thôi, đừng khóc bên anh như thế,
Cười ư ? cũng chẳng nên cười
Vì đáp lại, tim anh chẳng thể,
Chẳng còn như trước xanh tươi.

(2)

Và em hỏi : Cái gì bí mật
Làm anh đau khô thế này ?
Em muốn giúp ? thời gian chớ mất !
Sẽ chẳng bao giờ em hay.

(3)

Không, không phải vì tình, danh dự,
Mà anh gặp cảnh bây giờ ;
Cũng không phải vì anh giận dữ,
Xa nhà đất khách bơ vơ.

(4)

Mà vì nỗi chán chường buồn tẻ
Khắp nơi anh thấy rất nhiều ;
Nên đôi mắt em xinh cũng thế,
Chẳng làm anh vui bao nhiêu.

(5)

Nỗi buồn ấy làm anh trống rỗng
 Như Agaphe bạc đầu
 Anh không tin cả đời - đang - sống,
 Cả đời-sẽ-chết mai sau.

(6)

Anh chạy trốn chính anh, cũng chỉ
 Kiếm ít thanh thoi cho mình,
 Nhưng con quỷ cuộc đời là ý nghĩ,
 Bao giờ cũng bám theo anh.

(7)

Không ít kẻ ước mơ nhiều cái
 Mà anh xa cách bây giờ,
 Thôi, mong họ say sưa ngủ mãi
 Suốt đời hạnh phúc trong mơ !

(8)

Giờ đơn độc, lang thang đây đó,
 Riêng anh an ủi điều này
 Anh có thể gặp nhiều đau khổ,
 Nhưng điều khổ nhất từng hay.

(9).

Điều khổ nhất là gì ? - Em hỏi
 Ô không, vô ích, đừng tìm
 Cười cùng anh, nhưng em chớ vội
 Đoán biết mọi điều trong tim.

85

*Thôi, Cadiz thân yêu, vĩnh biệt !
 Thành phố hiên ngang không chịu cúi đầu.
 Khi tất cả đổi thay, tháo lui hay bị giết,
 Người vẫn trung thành, trước cũng như sau.
 Và một lúc, nếu cần, sống chết bên nhau,
 Máu đỏ, đời riêng - người hiến dâng tất cả !
 Chỉ tướng lĩnh phản dân, lợi ích mưu cầu,
 Và hèn nhát là bọn người danh giá,
 Bọn hiệp sĩ khoe khoang lại ôm chân kẻ thù
 nhục nhã.*

86

Tây Ban Nha, đất nước anh thế đấy :
 Người mất tự do đã chiến đấu quên mình
 Vì tự do. Và vua quan tháo chạy
 Khi anh lính bình thường tiếp tục giao tranh.
 Người ấy chẳng tiếc gì tất cả, miễn là anh
 Đất sinh sống, cho anh ta một mảnh,
 Và sẽ vì Tự do, Hòa bình,
 Anh ta lại xông lên, hiên ngang, dũng mãnh.
 Đồ máu, hi sinh, nhưng kêu to : “Đến chiếc dao
 cuối cùng sẽ đánh” !

87

Ai muốn biết Tây Ban Nha hơn nữa,
 Hãy đọc thêm lịch sử nước này,
 Đọc những trang về binh đao, máu lửa,
 Về chí căm thù giặc cướp nước xưa nay.
 Và để báo thù cho ruộng lúa, vườn cây,
 Cho vợ, cho em - từ dao găm, súng nhỏ,
 Người Tây Ban Nha đánh giặc đêm ngày,
 Với vũ khí nào, ở đâu sẵn có,
 Làm quân giặc phải hồn xiêu, vạn nghìn tên
 vùi sâu dưới mộ.

88

Anh định khóc, thương nhiều người chết thế ?
 Hãy nhìn kia, khói lửa vẫn ngút đồng,
 Hãy nhìn kia, những bàn tay đồ tể
 Dính máu người già và phụ nữ, thấy không ?
 Mặc xác chúng cho dòi và quạ rỉa, chớ hoài công
 Mà vun lấp - chúng còn chưa xứng vậy !
 Mặc chúng rửa thành phân, và xương rải
 trắng đồng,
 Như kỉ niệm một chiến công lòng lầy,
 Cho con cháu, mai sau biết cha ông từng đánh
 nhau thế đấy !

89

Nhưng than ôi, máu chưa khô, quân tiếp viện
 Từ phía núi Pyren đã kéo tới ào ào. (1)
 Người ngựa mới, hung hăng khiêu chiến,
 Chưa ai biết sự tình sẽ kết thúc ra sao.
 Tây Ban Nha, bây giờ, các dân tộc ước ao,
 Mong người thắng để cứu luôn cả họ
 Khỏi ách Pidarras ; Nhưng trơ trên nhường nào
 Columbia, Ki Tô (2) đã tự do, thế đó,
 Mà chính quốc Tây Ban Nha vẫn oằn rên trong
 tham tàn, đau khổ.

(1) Ý nói tới các trận đánh ở Talavera (1809), ở Baroxa và Albuera (1811)

(2) Một thành phố ở Nam Mỹ, thuộc địa của Tây Ban Nha.

90

Cả chiến thắng Barossa vang dội,
 Cả Albuera ngập máu, xác người,
 Tây Ban Nha, không có gì cứu nổi
 Và bảo vệ các quyền hạnh phúc cho người.
 Biết bao giờ mới lại xanh tươi ?
 Biết bao giờ dân không còn tai họa,
 Tiếng khóc được thay bằng tiếng hát cười
 Và giấc Pháp rút lui, không tàn phá,
 Cây tự do, than ôi, biết bao giờ ra hoa, kết quả ?

93

Cuộc hành hương Sain Harôn, thưa các bạn,
 Thế là tôi đã kể hết chương đầu.
 Túi thơ tôi đang còn vắn, chưa chán,
 Xin cứ mời xem thử tiếp chương sau.
 Và các vị phê bình nghiêm khắc, hiểu cho nhau ;
 Đừng vội trách rằng thơ tôi này nọ,
 Xin các vị theo Sain mưa gió dãi dầu.
 Đến Hi Lạp, nơi bây giờ ở đó
 Các bàn tay nước ngoài đang tranh nhau cướp đi
 cả nền văn hóa cổ (*)

* Chương II, Sain Harôn đến Hi Lạp và Anbani, vừa đi vừa suy nghĩ về những điều được chứng kiến. Trong hai chương cuối ba và bốn, Sain Harôn hầu như biến mất, nhường chỗ cho những suy nghĩ mang tính chất triết lý của tác giả về nước Ý, về các nhà tư tưởng Pháp : Ruxô, Vôn-te, về cuộc sống, bản thân...

TÊN
CƯỚP BIỂN
(trích)

CHƯƠNG MỘT

1

“Trên mặt biển bao la biếc rộng
 Tâm hồn ta trải dài như sóng.
 Nơi gió thổi ngày đêm, nơi nước cuốn đêm ngày
 Là vương quốc chúng mình, một dải đó và đây.
 Và tất cả trước cờ vương quốc ấy
 Đều sợ hãi cúi đầu run rẩy.
 Cuộc đời ta là trận đánh kéo dài,
 Khao khát chờ thay đổi. Và ai
 Ai cảm được niềm vui hoang dại đó ?
 Không phải người, tên nô tì bé nhỏ
 Quá giàu sang nhưng đê tiện, yếu hèn
 Thấy biển lần đầu đã chực vội khóc rên !
 Cũng không người, thừa vương hầu phóng đảng.
 Người ưa dễ, đêm nằm lo tới sáng !
 Thế thì ai, nếu không phải chúng mình,
 Bất chấp mọi điều, bất chấp hi sinh
 Dám giơ ngực đón chờ muôn đợt sóng
 Như những người lang thang trên biển rộng ?
 Khi đánh nhau, chỉ biết tiến, không lùi,
 Ta lao vào nguy hiểm, kiếm niềm vui.
 Nơi kẻ yếu phải ôm đầu bỏ chạy,

Kẻ hèn nhất phải ngất đi - nơi ấy
 Có chúng ta đứng thẳng, tự hào
 Để tâm hồn và hi vọng bay cao.
 Và cái chết chẳng làm sao sợ sệt
 Nếu kẻ thù của chúng ta cũng chết.
 Ta đang tay đón nó. Cái gì
 Từ giường bệnh tử thần sẽ đến bắt ta đi
 Hay ta chết bỏ mình trong trận đánh ?
 Mặc những ai héo mòn, bất hạnh
 Trên giường cao khắc khoải úp đầu
 Hết tháng lại ngày trong đau đớn, lo âu,
 Còn chúng ta không cần gì, - bãi cỏ
 Là giường ấm cho ta nằm. Khác họ
 Ta chẳng kéo lê cuộc sống hàng ngày.
 Nếu một lần phải chết - chết ngay !
 Xác của họ được bọc vàng, có thể,
 Hay được chôn trong ngôi mộ đẹp đẽ,
 Còn xác ta sóng biển giữ muôn đời
 Ta chẳng cần những giọt nước mắt rơi.
 Khi ta chết, trong những lần yến tiệc,
 Tay chuyền tay cốc rượu, các anh hùng
 Trong tung bừng thắng trận cuộc vui chung,
 Nói về ta, về đau buồn, cảm động :
 Giá bây giờ những người kia còn sống !”....

2

Đây, bài hát mà những tên cướp biển
 Hát suốt đêm bên ngọn lửa hồng
 Trên đảo mình, tiếng hát vút lên không
 Xuyên vách núi, vang xa, giục giã.
 Trên cát vàng từng nhóm đông, tất cả
 Đang nói cười ăn uống bên nhau
 Hoặc mài gươm, nhìn lưỡi kiếm, lắc đầu -
 Những lưỡi kiếm đã mòn hoen vì máu

....

Chàng là ai ? Ai chủ đảo cướp này ?
 Tất cả mọi người trên đảo không hay,
 Không ai biết gì hơn, có lẽ
 Ngoài cái tên mà khắp nơi kính nể,
 Bất người ta phải khiếp sợ. Bao giờ
 Cũng chỉ mình chàng ra lệnh. Chàng ngo
 Trước hết thấy các trò vui sôi nổi.
 Chàng khắc khổ, dăm chiêu, ít nói,
 Nhưng không sao - là thủ lĩnh có tài,
 Nên điều này cũng chẳng mất lòng ai.

Chàng không phải là người ưa thù tạc,
 Với cốc rượu, không ham như người khác,
 Còn thức ăn thì kham khổ tháng ngày,
 Có lẽ ít người ăn được thế xưa nay :
 Chỉ một ít bánh khô và nước lã
 Và mấy cọng rau xanh mùa hạ.
 Chắc không ngoa khi ví bữa ăn chàng
 Với bữa ăn người ẩn dật sống trong hang.
 Chàng tình nguyện sống cuộc đời khổ hạnh
 Để ý chí ngày một thêm kiên hăng
 Chàng bảo Đi ! Là người khác đi liền.
 Rẽ trái ! Mọi người rẽ trái phóng như tên.
 Là thủ lĩnh, là linh hồn của đảo,
 Chàng dẫn họ qua hiểm nguy, giông bão
 Tới thành công. Tất cả theo chàng
 Và lúc nào ai đó hoang mang
 Hay sợ hãi - chàng ngược đầu không nói,
 Đôi mắt sáng nhìn đăm đăm, dữ dội...

9

Không như các anh hùng xưa thần phép -
 Tàn ác bên trong nhưng bề ngoài vẫn đẹp,
 Côn-rát không hấp dẫn bề ngoài,
 Nhưng mắt chàng chinh phục bất kì ai.
 Dù không phải Hécquyn, nhưng chàng khỏe
 Và cao lớn - tất nhiên không vì thế
 Mà thành thô, quá cỡ. Người nào
 Mới thoát nhìn cũng phải nghĩ : dù sao
 Chàng khác hẳn người thường, điều ấy
 Họ không hiểu vì sao như vậy.
 Mái tóc xoăn, đen nhánh, lò xoà
 Trên trán chàng, đôi má xạm phong ba.
 Và đôi lúc cặp môi luôn mím chặt
 Đã hé lộ những điều kiêu hãnh nhất.
 Giọng chàng êm, cách đi đứng bề ngoài
 Chẳng vội vàng, rất bình tĩnh, và ai
 Trước khuôn mặt khác thường, im lặng đó
 Cũng như bị thôi miên, và họ
 Nghĩ chàng đang giữ kín trong đầu
 Những ý nghĩ hải hùng, bí hiểm, chín từ lâu.
 Nhưng ai biết ? Ai to gan dám hỏi ?
 Một cái liếc đủ không ai dám nói.
 Cũng ít ai chịu nổi cái nhìn
 Của mắt chàng, dù dũng cảm, vững tin.

Khi người khác ngắm mặt chàng, cố hiểu
 Trái tim chàng giá băng hay mềm yếu,
 Thì than ôi, Côn-rát chỉ chau mày
 Là mọi điều phải nói hết ra ngay.
 Chàng biết cách làm người kia phải thú,
 Mà bí mật chàng giữ nguyên như cũ.
 Và những khi Côn-rát cười gằn
 Là mọi người vừa lo sợ, bần khoản,
 Vừa tức giận ; còn khi chàng quắc mắt
 Thì hi vọng, tình thương, than ôi, đã mất !

11

Nhưng Côn-rát sinh ra, phải nói,
 Không để làm những điều tội lỗi.
 Trước khi xông vào cuộc chiến với Đời
 Tâm hồn chàng khác hẳn. Khắp nơi
 Chàng luôn gặp dối lừa trong cuộc sống.
 Luôn bơ ngỡ, luôn buồn và thất vọng,
 Tốt, thông minh, nhưng cư xử vụng về,
 Côn-rát là người kiêu hãnh, say mê
 Và cứng rắn, không dễ dàng khuất phục.
 Nhưng chàng nghĩ chung qui, đạo đức
 Là nguyên nhân mọi cái xấu đời này -

Không phải những người từng phản bội xưa nay -
 Không ai xứng để chàng tin cậy,
 Cũng không ai cho chàng được thấy
 Cái niềm vui cuộc sống. Và chàng
 Bị xa lánh, dối lừa, bao giận dữ đang mang,
 Ngay từ trẻ đã khinh người, kiêu hãnh,
 Chàng chỉ cho căm thù và sức mạnh
 Là tiếng gọi thiêng liêng. Lỗi một số người,
 Nhưng tất cả bị chàng căm ghét khắp nơi.
 Chàng vẫn biết chàng bất công, tàn ác,
 Nhưng không nghĩ mình xấu hơn người khác.
 Và những ai tốt bụng, khiêm nhường
 Chàng gọi là người vờ đạo đức yêu thương.
 Chàng bị ghét, bị rửa nguyên, đúng vậy,
 Nhưng trước chàng mọi người đều run rẩy
 Hoang dại, cô đơn, bí hiểm, chán đời,
 Xa lánh những gì xúc cảm, vui chơi,
 Côn rât sống, làm ngạc nhiên thù, bạn.
 Không ai dám khinh chàng hay bội phản.

13

Giờ đến gặp Mêđôra từ già
 Trái tim ta nhức nhối... Tim nàng
 Mong chẳng bao giờ trĩu nặng giống ta mang...
 Ta linh cảm hoặc phen này sẽ chết,
 Hoặc thành công. Ta không hề sợ sệt,
 Chỉ trách ta có thể lần này
 Sợ ý rơi vào một cạm bẫy nào đây.
 Ôi, không lẽ đặt lên bàn tất cả -
 Cuộc sống, tương lai, uy quyền, danh giá -
 Để tự do cho con Tào xoay vần ?
 Ôi cuộc đời ! Không, khoan vội trách thân,
 Mà hãy guồn, cứ chờ xem, có lẽ
 Quà số phận luôn bất ngờ, chưa trễ !....”

14

Trên đường lên tháp cao lúc ấy
 Chàng vừa bước vừa trầm ngâm nghĩ vậy.
 Và tới nơi, chàng đứng lặng ngõ ngang :
 Giữa cảnh bốn bề trắng sáng mênh mang.
 Một giọng hát trong, êm, nhẹ nhẹ
 Từ cửa sổ đang bay ra rất khẽ.

"Trong tim em một nỗi buồn nào đấy
Cô đơn đang ngủ, bao giờ
Nghe tiếng đập trái tim anh, cũng dậy
Đê rồi rơi hẫng trong mơ.

Một tia sáng trong lòng em đang sống
Mong manh, lặng lẽ, vô hình,
Nhưng bóng tối của buồn đau, thất vọng
Không làm nó tắt vì anh.

Ôi khi bước qua mồ em, hãy nhớ
Thương em chôn dưới đất mềm,
Em chỉ sợ, một điều em chỉ sợ :
Anh đã hoàn toàn quên em,

Trước khi chết em xin anh hãy nhớ
Cho em, chỉ một lần này,
Một giọt lệ lên môi tình đau khổ
Đê bù em khóc hôm nay..."

Nàng đứng dậy, ôm chàng, Côn-rát
 Áp vào tim khuôn mặt nàng nhợt nhạt
 Và hồi lâu không dám ngấm mắt chàng
 Đôi mắt đại đờ, đau đớn, mệnh mang...
 Tóc nàng xõa trên tay chàng êm ái,
 Một vẻ đẹp kiều kì, hoang dại,
 Với trái tim như đứng lặng, chứa đầy
 Chỉ một mình Côn-rát lâu nay.
 Nhưng lúc ấy sừng nổ to một loạt
 Báo hoàng hôn - đã đến giờ xuất phát,
 Trong phút giây, nguyên rửa trời chiều,
 Côn-rát vội vàng ôm, ôm chặt người yêu
 Đang kiếm cách giữ chàng, đau khô,
 Và bế bổng, đặt lên giường cạnh đó.
 Chàng đứng im, như lần cuối cố nhìn
 Khấp lượt người nàng - Hạnh phúc, niềm tin
 Cái duy nhất trên đời chàng có được -
 Chàng cúi hôn, quay đầu, và... cất bước !

15

“Chàng đã đi ?” tiếng kêu này tuyệt vọng
 Đã nhiều lần làm tim nàng tê cóng.

“Một phút thôi còn đứng đây, bây giờ
 Đã vắng chàng... như trong một giấc mơ”.
 Nàng chợt tỉnh, vội lao theo, lúc ấy,
 Và nước mắt trên má nàng cứ chảy,
 Những giọt to cay đắng, tràn đầy...
 Nhưng môi nàng không chịu nói hôm nay
 Câu Vĩnh biệt ! - Dù ta tin, hi vọng,
 Hai chữ ấy là buồn đau, trống rỗng.
 Cái buồn đau in trên trán, không gì
 Có thể xóa mờ trong những buổi chia li.
 Nàng mở rộng đôi mắt to xanh thẳm,
 Đôi mắt yêu, nhìn khoảng không đăm đăm
 Và đứng im, chờ dần, lệ nhòa
 Lại thấy chàng thấp thoáng xa xa...
 “Ôi không lẽ chàng đã đi ?” đau khô
 Nàng đặt tay lên trái tim, sau đó
 Tay run run, giờ thẳng lên trời,
 Rồi cúi nhìn nơi sóng biển xa khơi -
 Cánh bướm trắng được kéo lên - Sợ hãi,
 Nàng chẳng dám nhìn thêm, trở lại
 Vào phòng trong. “Ta cô độc bây giờ,
 Và chẳng là điều đang thấy trong mơ
 Mà sự thật...”

17

Trong khi ấy, đang thuận chiều, gió lộng,
 Như đại bàng, con thuyền bay trên sóng,
 Vượt ngang qua những mỏm núi im lìm
 Để kịp vào cảng lớn trong đêm.
 Một lúc sau, trời khuya, trong vịnh nhỏ
 Những tên cướp đã thấy thuyền quân Thổ
 Đang đứng im, canh gác lơ là.
 Côn rít đêm thuyền rồi lặng lẽ đi qua
 Không bị lộ, và thả neo phục kích
 Bên một mỏm đá nhô. Quân địch
 Bị đá che không thể thấy thuyền chàng,
 Tảng đá in hình quái dị chắn ngang,...

CHƯƠNG HAI

Thống soái Thổ Nhĩ Kỳ, Xêít, mở tiệc ăn mừng rằng lần này đã lừa được Côn-rát vào bẫy. Tiệc đang vui, một ông lão xuất hiện, đó là Côn-rát giả trang làm thầy tu dẫn đồng đội lọt vào hang ổ kẻ thù. Chàng ra lệnh đốt sạch, giết sạch, phá sạch, nhưng chính chàng đã nhảy vào lửa để cứu Gunnara, nữ nô lệ, người tình bị ép buộc của Xêít. Bản thân Xêít trốn thoát, tập hợp quân đánh lại. Vì quá ít, quân của Côn-rát chết hết. Chàng bị bắt, giam chờ hôm sau xử tử.

Gunnara yêu Côn-rát, đem lên đến ngục chăm sóc Côn-rát và báo cho chàng cái tin khủng khiếp kia.

CHƯƠNG BA

Gunnara cố thuyết phục Xêít tha hoặc cho bọn cướp chuộc lại Côn-rát. Xêít không nghe. Gunnara chuốc rượu làm say tên lính coi ngục, tháo xích cho Côn-rát rồi đưa dao bảo chàng đến giết Xêít lúc này đang ngủ say. Côn-rát từ chối không giết người cách ấy. Cuối cùng Gunnara phải tự tay đâm

chết Xêít và rủ Côn-rát cùng chạy trốn. Côn-rát lưỡng lự nhưng cuối cùng đã đi theo. Hai người chèo thuyền về phía hòn đảo những tên cướp. Không ai nói với ai câu nào. Gunnara đau khổ vì đã giết người, Côn-rát xấu hổ vì được một người con gái cứu thoát. Tình cảm của họ mãnh liệt, mâu thuẫn, lẫn lộn.

Tới đảo, Mê-đô-ra đã tự tử chết, Côn-rát đau khổ bỏ trốn mất tích.

NGƯỜI TÙ NGỤC SILOH

1

Đây, nhìn xem, đầu tôi đã hoa râu,
 Nhưng chớ nghĩ đấy là vì năm tháng,
 Cũng không phải qua nhiều đêm thức trắng
 Mà hãi hùng thay sắc tóc bao năm.
 Tay chân tôi dù chưa hề lam lũ,
 Nhưng giờ đây đành kiệt sức nằm không,
 Vì ngục tôi đã bao năm phàng phũ
 Đã trao dần từng giọt máu cho gông
 Là tù nhân, tôi biết đâu trời rộng.
 Trong cái chết phải kéo dài sự sống.
 Vì cha tôi tin ở ngày mai
 Mà tôi nghe cùm sắt bên tai.
 Vì lí tưởng không bao giờ phản bội -
 Cha tôi chết trên giàn thiêu lửa khói,
 Và những người con đầy sức trẻ trung
 Phải vào tù, tay mang nặng xiềng gông.

Nhà chúng tôi, bảy cha con tất cả,
 Đều nạn nhân của uy quyền nhục nhã
 Và suốt đời bị truy bức không thôi.

Sáu chết rồi, nay chỉ độc còn tôi !
 Một thiêu sống, và hai chết trận
 Để lấy máu trả thù mỗi hận.
 Họ cũng vì chung lí tưởng như cha
 Vì niềm tin, ngã xuống chiến trường xa.
 Ba sót lại, bị chôn trong ngục tối,
 Và nay chỉ còn tôi đang hấp hối...

2.

Ngục Silon đứng một mình ảm đạm,
 Bảy cột lớn đỡ vòm trần u ám,
 Nửa chìm sâu, nửa cháy sạm bởi thời gian
 Trời ngoài kia sao nắng chói chang
 Mà trong ngục không một tia sáng rọi
 Có hay chăng cũng chỉ vài le lói
 Đã lạc đường, xuyên vách đá chui qua,
 Như ngọn đèn kia bên đầm nước xa xa
 Run rẩy giữa sương mù đêm vắng.
 Và mỗi cột có một vòng sắt nặng
 Được gắn cùng một dây xích cùm tay
 Như hung thần từng phút, từng giây
 Dem nọc độc cắn vào xương thịt,
 Để nghìn năm không bao giờ sạch vết.

Tuy hôm nay được thấy lại trời cao
 Nhưng tôi đâu còn vui sướng, ước ao,
 Vì đôi mắt đã quên màu ánh sáng,
 Và trái tim đã thôi chờ năm tháng.
 Để thời gian đau khổ hững hờ trôi
 Từ ngày người em út bỏ mình tôi
 Nức nở khóc bên xác em lạnh ngắt.
 Em tôi chết, lửa tim tôi vụt tắt.

3

Vào ngục tối, ba chúng tôi tất cả,
 Người một nơi, bị xích vào cột đá,
 Không cựa mình, không đi lại, nhức đau,
 Tuy ở gần nhưng đâu rõ nhìn nhau.
 Còn ánh sáng vạt vờ ảo não
 Biến chúng tôi thành những hình huyền ảo.
 Mỗi người dành một góc phải ngồi im
 Nhưng cùng chung nhịp đập trái tim.
 Rồi chúng tôi tìm được nguồn an ủi
 Giúp nhau giết thời gian trong ngục tối :
 Người thay người, lúc nói lúc nghe
 Để quên buồn trong câu chuyện mãi mê.
 Chúng tôi gọi cho nhau tia hi vọng,
 Một bài ca, một chiến trường nóng bỏng...

Nhưng than ôi, nguồn vui ấy không lâu
 Rồi lại về bên nỗi buồn đau :
 Vì sau đây giọng chúng tôi khản đặc,
 Như tiếng vọng của thành tù vững chắc.
 Tôi lạ lòng nghe có tiếng bên tai
 Không biết mình đang nói, hay ai ?

4

Ba anh em, tôi là người lớn nhất
 Với trái tim bao mối lo chồng chất
 Ngày và đêm day dứt mãi không thôi :
 Phải làm sao khích lệ các em tôi !
 Người em út, sao cha tôi yêu thế,
 Có khuôn mặt trông hao hao giống mẹ.
 Tôi sẵn sàng đem trái tim người anh
 Mà hi sinh cho mắt em màu xanh.
 Ai không xót khi nhìn con chim nhỏ
 Như em tôi, dọa dầy trong lồng tổ ?
 Ô, em xinh như tia nắng mùa xuân
 Nhẹ chiếu vàng trên núi tuyết đang tan,
 Như đại bàng giữa trời cao xanh thẳm.
 Say tự do, thấy cuộc đời đẹp lắm.
 Tâm hồn em trong như suối rừng sâu

Và hồn nhiên như sóng biển vờn nhau.
 Trái tim em, trái tim cao thượng,
 Không hề biết một mình vui sướng.
 Em rất buồn khi người khác kêu đau,
 Và âm thầm, đôi mắt ướt hàng châu...

5

Còn em kia, cũng là người trong sạch,
 Thêm vào đó một tâm hồn khí phách,
 Là chàng trai có sức khỏe vô song,
 Dám sẵn sàng cùng thế giới giao phong.
 Ngoài chiến trận là người can đảm nhất
 Và không chịu để tay cùm gông sắt.
 Chỉ cần nghe hai tiếng tù nhân,
 Em đã buồn mất ngủ, quên ăn.
 Tôi thấy em như hoa ngày một lụi
 Mà cố sức lừa lời an ủi.
 Ôi còn đâu chàng trai trẻ tinh nhanh,
 Từng lòng nai, đuôi sói giữa rừng xanh !
 Em nằm đó, như nằm sâu dưới mộ,
 Chờ cái chết về thay đau khổ...

6

Ngục Silon giữa hồ Leman (1) rộng,
 Suốt ngày đêm hải hùng nghe tiếng sóng
 Đập vào tường như muôn đợt tấn công,
 Nước réo âm nghe như tiếng xung phong.
 Và cứ thế, một thân hai tù ngục,
 Ba chúng tôi dưới hầm sâu chui rúc,
 Bị đá tường và sóng nước trắng phau
 Xây thành mộ, chôn sống giữa hồ sâu.
 Tôi nằm nghe tiếng sóng xô ào ạt,
 Tưởng trời mưa, nước bắn vào như tát.
 Rét trao mình cho băng tuyết mùa đông,
 Suốt đêm dài nghe gió rít trên không...
 Rồi những lúc trời nổi cơn giông tố,
 Ngục Silon lung lay như muốn đổ,
 Tôi thường mong trời sập mau mau
 Sớm vùi tôi cùng bao nỗi đớn đau.

7

Em thứ hai, như trên tôi đã kể,
 Một chàng trai có thừa sức khỏe,
 Nhưng giờ đây không chịu nổi tù gông,
 Ngày một ngày như hoa héo phòng không.
 Em vật vờ, không ăn, không ngủ.

(1) Tức là hồ Gionev

Không phải bởi thức ăn tù kham khô,
 Vì những người chuyên vác giáo đi săn
 Có bao giờ kén chọn miếng mình ăn.
 Chúng tôi xưa uống sữa dê đồng nội,
 Nay chỉ được ngậm nước hồ lợm ói.
 Còn bánh mì, tôi nghĩ đã nghìn năm
 Thấm mặn mùi nước mắt hờn căm,
 Nhưng em tôi đâu phải vì như vậy
 Mà mất vui, để người gầy trông thấy.
 Em héo mòn như chiếc lá vàng khô
 Khi không còn được sống tự do.
 Không được đuổi con nai rừng mãi miết...
 Giấu làm chi... Người em yêu tha thiết
 Đã chết rồi. Tôi chỉ đứng mà xem,
 Tan nát lòng, nhưng chẳng được gần em
 Để phút chót vuốt mắt người đã mất -
 Tôi giã giũa, lệ thấm nhòa hai mắt...
 Em chết rồi, người ta tháo cùm tay
 Và vội vàng đào hố chôn ngay
 Trên miếng đất nơi em vừa tắt thở.
 Tôi thấy thế, liền vội vàng nức nở
 Xin cho em được chôn ở ngoài kia
 Có ánh mặt trời, có gió thổi sớm khuya.

Dù tôi biết người ta thoái thác,
 Nhưng trái tim không cho làm khác,
 Bởi vì không muốn thấy em tôi
 Đến chết rồi vẫn tù mãi không thôi.
 Nhưng người ta còn ai nghe tôi nói.
 Họ cười gằn và vui trong đá sỏi
 Tắm thân em cùng tất cả tình yêu
 Của chúng tôi. Ôi đau đớn bao nhiêu !
 Và ra đi, họ còn quăng mẩu xích
 Trên mồ em rồi cười to vui thích :
 Thằng giết người còn đang muốn đòi chi,
 Chôn thế này còn chưa đáng cho mi ?

8

Còn em kia, ôi bông hoa yêu dấu,
 Người con cưng từ buổi đầu thơ ấu,
 Là ước mơ, hi vọng, nguồn vui
 Niềm tự hào của cả nhà tôi.
 Em - hiện thân của mẹ già hiền dịu.
 Vì thương em mà cha tôi khô héo.
 Còn riêng tôi, tôi có quản gì đâu
 Để trong tù em đỡ bớt buồn đau
 Và ngày kia được thoát đời ảm đạm.

Và em tôi, với tấm lòng dũng cảm
 Đã bền gan chịu đựng cảnh xiềng gông.
 Nhưng than ôi, như chim nhốt trong lồng
 Nhớ trời xanh thấy lòng mình đau thắt,
 Ngày một ngày em bắt đầu lụi tắt.
 Trời, lẽ nào còn đau đớn nào hơn
 Khi thấy người rên xiết từng cơn
 Khi cái chết ăn mòn sự sống.
 Tôi đã thấy giữa chiến trường nóng bỏng
 Máu lênh láng, thân chất đông nơi nơi,
 Thấy tàu chìm trong giông tố xa khơi,
 Thấy con bệnh ăn năn vì tội lỗi
 Đang mê man trong giờ hấp hối...
 Nhưng đây toàn chuyện gây sợ mà thôi,
 So thế nào với nỗi khô lòng tôi.
 Em cứ thế héo dần trong im lặng,
 Không lời than số phận mình cay đắng.
 Em đượm buồn như các nàng tiên
 Sau vui đùa chỉ muốn được nằm yên.
 Em như cánh cầu vồng rực rỡ,
 Mặt trời lên, nhẹ tan dần trong gió.
 Dù môi em gợi vẻ tóc tang,
 Vẫn dạt dào một nỗi yêu thương.
 Đôi mắt em dù thâm quầng đau khổ,

Trong ngực tối vẫn sáng tia sáng nhỏ.
 Em âm thầm không khóc, chỉ thương anh
 Sẽ một mình nghe sóng vỗ xung quanh.
 Cũng có lúc em cùng tôi hi vọng
 Về tương lai những ngày sau giải phóng.
 Nhưng từ lâu tim tôi đã ngày đêm
 Hồi hộp lo thần chết cướp đời em,
 Cướp tất cả những gì sót lại...

Ngày lại ngày em héo dần, héo mãi,
 Tiếng thở đều nay đứt quãng từng hơi,
 Và cuối cùng, như tia nắng ngoài khơi
 Heo hắt cháy đỏ rồi chìm biển vắng.
 Tôi lắng nghe bốn bề im lặng,
 Rồi kêu lên, run rẩy toàn thân :
 Chết rồi ư ? Ôi hỡi thánh, hỡi thần !
 Tôi đau khổ hóa thành điên dại.
 Tôi gào thét, chỉ có tường vọng lại.
 Và phá xiềng, tôi đâu biết tay đau,
 Lại gần em, nhưng em có còn đâu !
 Tôi đã làm những gì, tôi không nhớ,
 Tôi chỉ biết tôi một mình nức nở
 Trên sàn tù, nửa hấp hối, nửa mê man
 Và thấy mình nghẹt thở, thiếu không gian.

Thế là hết, sợi dây duy nhất
 Nối liền tôi với những gì đã mất,
 Với quê hương, với dòng họ tàn suy,
 Nay đứt rồi, tôi hỏi còn chi ?
 Tôi nằm đây, hai em mình bên cạnh :
 Một dưới đất, một chết còn chưa lạnh.
 Tôi ôm hôn bàn tay em nằm im
 Mà thấy mình thôn thức con tim.
 Không đủ sức để lại rồi hi vọng,
 Thì mơ hồ chỉ biết mình đang sống.
 Ôi buồn thương, đau đớn biết bao nhiêu
 Khi suốt đời ta mất cái ta yêu !
 Tôi không biết vì sao tôi không chết.
 Còn gì đâu, tất cả đều mất hết,
 Trừ niềm tin - phải chăng nó không cho
 Trong ngục tù được chết tự do ?

9

Rồi sau đây những gì tôi không biết -
 Và cũng chẳng bao giờ muốn biết -
 Trước mắt tôi, ánh sáng hóa màn đêm,
 Và ngục tù bỗng chốc hóa cung tiên.

Tôi đứng đó, sống sờ không tri giác,
 Bên đá tường tôi là tường đá khác,
 Như núi đồi lặng lẽ giữa mù sương -
 Không vui buồn, đau đớn, yêu thương...
 Tôi đứng đó, chỉ một màu âm đạm.
 Đang đêm khuya hay giữa ngày u ám ?
 Ô, đi đâu, ánh sáng nhờ đen
 Cửa ngục tù bao năm tháng tôi quen ?
 Tôi chỉ thấy xung quanh là trống rỗng,
 Không trăng sao, không đất trời, sự sống,
 Không gió mưa, không tội ác, không thời gian,
 Không mùa xuân... chỉ hơi thở miên man
 Nghe phảng phất như bay từ xác chết.
 Ôi tất cả những gì tôi tha thiết
 Giờ nằm đây mất sự sống, tàn hoang,
 Đuộm một màu đen xám tóc tang...

11

Rồi đột nhiên đời tù tôi thay đổi,
 Như tia nắng bỗng lọt vào ngục tối :
 Không hiểu gì đã day dứt lương tâm
 Bọn chủ tù chỉ quen biết hờn căm,
 Mà với tôi, nay tỏ lòng thương hại.

Chúng tháo xích cho tự do đi lại
 Giữa hầm tù luôn ẩm ướt, nhồn rêu.
 Tôi không còn nghe tiếng xích kêu,
 Người không bị đóng vào tường buốt lạnh.
 Nhưng tôi thấy sao lòng mình cô quạnh
 Khi lân theo từng cột đá, góc sâu
 Đi quanh phòng cho đỡ buồn đau.
 Ngày lại ngày tôi dạo quanh phòng nhỏ
 Nhưng tôi không đặt chân lên mộ
 Của hai em, nguồn hi vọng tôi chôn,
 Bởi vì tôi tan nát cả tâm hồn
 Khi thấy em không được yên giấc ngủ -
 Tôi không muốn gọi niềm đau đớn cũ.

12

Tôi dùng tay đào xong hố xuyên tường,
 Nhưng sau đã không lo trốn thoát,
 Vì ở đây, dưới hầm sâu ngọt ngọt
 Tôi đã chôn tất cả những người thương.
 Ừ, ngoài kia trời bát ngát muôn phương,
 Nhưng không chỗ cho tôi, người bất hạnh.
 Không phải vì tôi mà mùa xuân lấp lánh,
 Và người thân, bè bạn, hỏi còn đâu !

Tôi nằm đây, dù nhức nhối tim đau,
 Vẫn thấy mến cuộc đời tù gian khổ.
 Nhưng tôi muốn leo nhìn qua cửa sổ
 Ngắm trời cao, trông đàn sếu bay qua,
 Thả hồn theo triền núi xa xa...

13

Và tôi thấy những núi cao tha thiết,
 Vẫn như xưa, đỉnh nghìn năm trắng tuyết.
 Không như tôi, núi vẫn màu xanh
 Soi bóng mình xuống hồ nước long lanh.
 Tôi đã thấy sông Rôn trong sạch
 Nghe tiếng suối trong hang rừng róc rách,
 Thấy phồ phường khoe mái trắng nơi nơi,
 Những cánh bướm say uống gió ban mai...
 Tôi còn thấy cả một hòn đảo nhỏ
 Lớn không hơn ngực Silon tôi đó,
 Phủ một màu xanh biếc quanh năm
 Đang mỉm cười cùng tù ngục tối tăm.
 Trên đảo ấy có ba cây cao thẳng
 Nghe xung quanh nước dập dờn sóng trắng,
 Nghe gió rừng vi vút mãi bài ca
 Nhẹ uồn mình như xốt những cành hoa.

Tôi nghe cá từng đàn hồi hả
 Giỡn đùa nhau lao về ngực đá.
 Chưa bao giờ tôi thấy đại bàng bay
 Nhanh và cao như sáng hôm nay.
 Tôi lại khóc và lòng tôi tê tái
 Trong lệ nhòa, thấy em mình sống lại.
 Và khi tôi trèo xuống ngực trống không,
 Tôi tiếc mình không tiếp tục mang gông.
 Tôi lại thấy đá tường nham nhở
 Cùng bóng tối đè lên tôi nghệt thở.
 Tôi thấy mình như bị vùi sâu
 Dưới đáy mộ cùng bao nỗi buồn đau.
 Vâng, ngực tôi làm mất tôi đau thật,
 Nhưng tôi vẫn thích nhìn đây nhất.

14

Ngày tiếp ngày, năm tháng trôi đi...
 Bao lâu rồi, tôi không nhớ, không ghi.
 Tôi đứng dum mặc đất trời thay đổi
 Và chỉ biết mình đang trong ngực tôi.
 Rồi cuối cùng, người ta đến cứu tôi.

Tôi không buồn, không phản ứng, không vui,
 Vì từ lâu tôi đã xem là một -
 Sống tự do hay suốt đời ngục nhốt.
 Tôi đã cùng hiu quạnh làm quen,
 Trong hầm tù tôi thấy được nằm yên.
 Tôi quen ngắm con nhện vàng tắt tuổi
 Căn mẫn ngày đêm chăng tơ dệt lưới.
 Tôi thấy buồn khi vắng chuột đêm đêm,
 Khi không còn nghe đế khóc êm êm...
 Ôi yêu mến những bạn tù bé nhỏ
 Đã cùng ta chia sẻ niềm đau khổ,
 Kia giờ đây, trông đây, người ta
 Đến làm phiền cuộc sống chúng ta.
 Cả dây xích cũng trở thành thân thiết,
 Dù bao năm đã làm tôi rên xiết.
 Vì ngoài kia, ai chắc tự do hơn ?
 Tôi thở dài, chân bước khỏi Sylon.

Mục lục

Lời giới thiệu	5
Thơ trữ tình	11
Khi anh nhìn em khóc, tự mắt em	13
Mặt trời của những người không ngủ	14
Tình yêu bắt đầu từ đâu	15
Khi đôi ta chia tay	15
Thơ đề tặng trong anborn	19
Từ nay ta không được cùng nhau	20
Nếu một khi	21
Giôn Bun	21
Nhật kí Xêphalônia	22
Ta lại muốn trở thành em nhỏ	23
Ngày hôm nay ta tròn 36 tuổi	26
ĐÓN JUAN	29
Chương một	31
Chương hai	73
CUỘC HÀNH HƯƠNG CỦA SAIN HARÔN	119
Chương một	121
TÊN CUỐP BIỂN	149
Chương một	151
Chương hai	165
Chương ba	165
NGƯỜI TÙ NGỤC SILON	167

THI CA THẾ GIỚI CHỌN LỌC
Thơ G.G. BAIRON

Chịu trách nhiệm xuất bản :
MAI THỜI CHÍNH

Biên tập : NGUYỄN CÔNG BÌNH
Sửa bản in : TUẤN MINH
Bìa & minh họa : VĂN NGUYỄN
Thực hiện : TRẦN TUẤN

In 1.000 cuốn, khổ 10 x 18 cm tại Xí nghiệp In số 4. Đăng kí KHXB số: 57/1348 do Cục Xuất bản cấp ngày 6/10/2003. Giấy trích ngang số: 172/TN/XBTN cấp ngày 13/10/2003. In xong và nộp lưu chiểu quý 1 năm 2004.

thi ca thế giới chọn lọc

Victor Huygô - S.Bôđơler
G.G.Bairôn - Henrích Hainơ - A.X.Puskin
M.Iu.Lermôn tôp
A.Blôk - Xandor Pê tôfi - Nazim Hikmét
R.Tagor - Xergây Exênhin
Nicôla Ghiden
Yanít Rítxốt
Oan Uytman - Raxun Gamzatốp
Lí Bạch - Đỗ Phủ
Khuất Nguyên - Bạch Cư Dị
Thơ Đường

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

trân trọng giới thiệu

<http://tieulun.hopto.org>

Giá: 9.000